Vyhodnocení zavedení opatření obecné povahy tzv. bezdoplatkové zóny v Chomutově

(Vývoj soužití a bezpečnostní situace na sídlištích)

Text neprošel jazykovou korekturou

Autoři: Mgr. Lenka Nižnanská, Mgr. Hana Vališová

Obsah

Seznam zkratek *3*

1. Úvod *4*

2. Metodologie *6*

3. Proces zavedení OOP BZ v Chomutově *9*

3.1. Porušování veřejného pořádku *12*

3.2. Nepříznivé vlivy působící na děti *21*

3.3. Výskyt osob pod vlivem návykových látek *28*

4. Závěr *29*

Přílohy *31*

Seznam zkratek

ASZ	Agentura pro sociální začleňování
BZ	Bezdoplatkové zóny
ČSÚ	Český statistický úřad
DnB	Doplatek na bydlení
HN	Hmotná nouze
IPSI	Institut pro sociální inkluzi
MOP	Mimořádná okamžitá pomoc
MMCH	Magistrát města Chomutova
MOP	Mimořádná okamžitá pomoc
MPSV	Ministerstvo práce a sociálních věcí
NNO	Nestátní nezisková organizace
OOP	Opatření obecné povahy
OSPOD	Orgán sociálně-právní ochrany dětí
PnB	Příspěvek na bydlení
SAS	Sociálně aktivizační služby
SLDB	Sčítání lidu, domů a bytů
SVL	Sociálně vyloučená lokalita / sociálně vyloučené lokality
TČ	Registrované trestné činy
ÚP	Úřad práce České republiky

1. Úvod

Chomutov leží v příhraniční oblasti a je součástí Ústeckého kraje, který se dlouhodobě potýká se spirálou sociálního vyloučení. Tato příslušnost generuje pro město určité problémy, mezi které patří zejména porevoluční stěhování obyvatel, výměna těžkého průmyslu za lehký, vysoká zadluženost a nezaměstnanost obyvatel a privatizace bytového fondu, která vytvořila podmínky pro realitní spekulace.

Tato zpráva se zabývá zhodnocením situace po zavedení opatření obecné povahy ve městě Chomutov, které vyhlásilo oblasti se zvýšeným výskytem sociálně nežádoucích jevů (jinak známé jako bezdoplatkové zóny; OOP BZ). Veřejná vyhláška Magistrátu města Chomutova vešla v platnost dne 5. 6. 2018 a byla zrušena k 31. 8. 2021. Zahrnovala lokality sídliště Březenecká, Kamenná, Zahradní, Písečná[1], střed města. Ke zhodnocení situace byla využita analýza podkladů pro vyhlášení OOP BZ a dostupných údajů z období před 06/2018, sběr charakteristických údajů a porovnání stavu před zavedením OOP BZ a po zavedení OOP BZ. Nicméně nedostatek datových podkladů a absence průběžné evaluace, výrazně komplikují snahu zhodnotit dopady vyhodnocující opatření OOP ex-post.

Stěžejním krokem k zavedení bezdoplatkových zón byla ze strany obce identifikace oblastí, ve kterých se ve zvýšené míře vyskytují sociálně nežádoucí jevy. Za tyto jevy bylo dle § 33d zákona č. 98/2017 Sb považováno porušování veřejného pořádku, nepříznivé vlivy působící na děti a výskyt osob pod vlivem návykových látek apod.[2] Během let 2017-2021 bylo vyhlášeno OOP BZ asi ve 100 obcích v ČR[3]. Žádná z obcí, které byly osloveny při přípravě článku *„Škrtli dávky, z nichž tloustli obchodníci s chudobou. Teď nevědí, co to udělalo[4]“* metodologicky nevyhodnocovala následky OOP. Zhodnocení situace pro účely článku ze strany obcí bylo zejména na rovině pocitů a dojmů, nikoliv dat a šetření.

Koncem roku 2017 byla podána ústavní stížnost senátory, v níž požadovali zrušení § 33d a § 33 odst. 9 zákona. Argument byl postaven na tom, že bezdoplatkové zóny jsou porušením Listiny základních práv a svobod, konkrétně svobody volby pobytu, a dále že problém neřeší, ale prohlubují jej a přesouvají tam, kde dosud není. Nelze přitom přijmout myšlenku, že se „ghetta“ postupně vytlačí odevšad, protože jejich vznik je dán podstatou jiného jevu – existencí chudoby. (Zieglerová 2019: 10). Ke zrušení dvou článků zákona, ze kterých OOP BZ vycházelo došlo až o čtyři roky později – 31. 9. 2021. Část vysvětlení ústavního soudu zněla[5]: *„Podle Ústavního soudu je hlavním problémem napadených ustanovení podmínění doplatku na bydlení „mimoběžným“ cílem – udržením veřejného pořádku v dané lokalitě. Tento závěr je ještě posilován plošnou povahou OOP a jeho paušálním*

---

[1] Foto na titulní straně - Pohled na chomutovská sídliště Písečná, Zahradní a částečně i jirkovská. Zdroj: https://chomutovsky.denik.cz/galerie/foto.html?mm=cv-sidliste-chomutov-jirkov-pisecna-trinactka-galerie-980&back=3599996029-399-9&photo=1, (21.4.2022)

[2] Zákon č. 98/2017 Sb. Poslanecká sněmovna ČR, 2017 [cit. 28.3.2022]. Dostupné z Poslanecké Sněmovny parlamentu České republiky: https://www.psp.cz/sqw/sbirka.sqw?cz=98&r=2017

[3] K 8.8. 2019 bylo OOP vyhlášeno v 66 obcích ČR (Zieglerová 2019: 7), další obce avizovaly vyhlášení OOP, celkem mohlo být vyhlášeno OOP ve 107 obcích (interní data IPSI).

[4] ŠVIHEL, Petr. *Škrtli dávky, z nichž tloustli obchodníci s chudobou. Teď nevědí, co to udělalo.* [online]. Seznamzpravy.cz, 2020 [cit. 10.3.2022]. Dostupné ze Seznamzpravy.cz: https://www.seznamzpravy.cz/clanek/skrtli-davky-z-nichz-tloustli-obchodnici-s-chudobou-ted-nevedi-co-to-udelalo-86080

[5] Dostupné online https://www.usoud.cz/aktualne/ustavni-soud-zrusil-ustanoveni-zakona-o-pomoci-v-hmotne-nouzi-uprava-tzv-bezdoplatkovych-zon-je-neustavni

dopadem na všechny potenciální žadatele o doplatek na bydlení, neboť negativní důsledky opatření ponesou vždy i jiné osoby, než jen ty, označované za tzv. nepřizpůsobivé, které se z hlediska cíle deklarovaného napadenými ustanoveními nenacházejí ve stejném postavení, a přesto je s nimi stejným způsobem nakládáno. V praxi se již objevily i případy, kdy OOP bylo vyhlášeno na území celého města. Mnoho osob bydlících ve vyhlášené oblasti nemá vliv na výskyt sociálně nežádoucích jevů, a přesto jsou napadenou právní úpravou dotčeny, neboť nebudou-li moci být ze zákona příjemci doplatku na bydlení, ***může to u nich vést k životu „na ulici", umísťování dětí do dětských domovů, ke zvýšené míře trestné činnosti*** *a dalším sociálně nežádoucím jevům. Zákonodárce zde fakticky konstruoval objektivní odpovědnost osob žijících ve vymezené lokalitě za výskyt sociálně nežádoucích jevů s jediným liberačním důvodem spočívajícím v tom, že v dotčené oblasti mají platný právní titul k užívání bytu, jehož vznik předchází datu vydání OOP.*"

V některých konkrétních případech bylo OOP BZ zrušeno nařízení ještě před datem 31. 9. 2021. Jedním z těchto případů bylo město Kladno, kde Krajský úřad Středočeského kraje rozhodl 15. 3. 2019 o zrušení OOP vydaného plošně v celém Kladně. Stalo se tak ze tří důvodů:
1) Magistrát ignoroval klesající tendenci kriminality i její aktuální stav v roce 2017, takže nebylo možné mluvit o „zvýšeném" výskytu tohoto negativního jevu.
2) Magistrát města Kladna v prosinci roku 2017 akceptoval jako bezdoplatkovou zónu celé katastrální území města, což krajský úřad vyhodnotil jako rozporné se zněním § 33d zákona.
3) Magistrát opomněl vyzvat veřejnost nejen k podání námitek, které se týkají majitelů nemovitostí v zasažených oblastech, ale také připomínek, jež může podat každý, kdo se cítí být vydaným opatřením dotčen.

2. Metodologie

Koncept sociálního vyloučení v rámci předkládaného šetření je označován jako proces vylučování lidí nebo skupin lidí na okraj společnosti, do chudoby a izolace. Tento způsob vyloučení je manifestován v různých rovinách, například sociální, prostorové, ekonomické či symbolické. Sociálně vyloučené skupiny lidí se tak ocitají v situaci, kdy se s mírou narůstající exkluze snižuje jejich schopnost udržovat sociální kontakt s obyvateli mimo situaci sociálního vyloučení a snižuje se též míra přístupu ke zdrojům běžně dostupným většině obyvatel (standardnímu a dlouhodobému bydlení, přístup na trh práce, plnohodnotné vzdělání apod.). Lze sledovat vnější příčiny tohoto procesu, jako jsou schvalované zákony, postoje institucí a stanoviska zbytku společnosti, i faktory vnitřní, mezi které se řadí přístup a návyky samotných sociálně vyloučených.

Pro výzkum byla zvolena **smíšená strategie kvalitativního a kvantitativního** přístupu. Cílem kvalitativního výzkumu je *porozumění lidem v sociálních situacích*[6]. Jde o studium subjektivních, nikoliv objektivních kategorií. V tomto případě nám kvalitativní přístup pomáhá v interpretaci čísel a mapuje příběhy lidí, kterým OOP změnilo život.
V rámci kvalitativního výzkumu výzkumník získává množství informací o velmi malém počtu jedinců, a proto jeho závěry mají nízkou reliabilitu, ale potenciálně vysokou validitu. Na druhou stranu kvantitativní výzkum umožňuje výzkum sociálních trendů větších rozměrů, například na úrovni státu a vychází z tvrdších dat, které výzkumu zaručují větší reliabilitu. Proto statistická data pomáhají zhodnotit vliv na oblasti, na které vyhláška deklarovala, že cílí (počty přestupků, zamezení migrace, finanční úspory). Dále čísla pomáhají zhodnotit i další oblasti, o kterých se hovořilo v této souvislosti (rušení ubytoven, nárůst trestné činnosti, zvyšování počtu exekucí etc.).

V rámci realizace výzkumu byly v Chomutově využity tyto metody sběru informací:

1. Studium veřejně dostupných materiálů (starší analýzy, výroční zprávy, webové stránky institucí atd.)
2. Získání a analyzování neveřejných dat od souvisejících institucí (data o osobách pobírajících dávky, údaje z evidence obyvatel, údaje o počtech klientů neziskových organizací, údaje z chomutovského magistrátu atd.) – viz seznam
3. Rozhovory se zástupci institucí a s obyvateli lokalit s vyšším podílem sociálně vyloučených osob – viz seznam
4. Pozorování

Výzkum probíhal od ledna do dubna 2022.

<u>Soubor získaných dat:</u>

- **Magistrát města Chomutov:**

Data z vyhlášky OOP BZ v Chomutově
Počty přistěhovalých, odstěhovaných a přestěhovaných obyvatel v letech 2015-2021
Počet přestupků za porušování občanského soužití došlých správnímu orgánu 2015-2021
Počet přestupků za porušování veřejného pořádku došlých správnímu orgánu 2015-2021
Depistáž osob bez domova 2020 a 2021

- **ČSÚ:**

Demografické údaje v Chomutově 2010-2021
Statistický lexikon obcí 2013

[6] DISMAN, Miroslav. *Jak se vyrábí sociologická znalost.* Praha: Karolinum, 2002, s. 289

- **Městská policie Chomutov:**

Počet přestupků za porušování veřejného pořádku řešené pokutou 2019-2021

- **Mapakriminality.cz:**

Počty trestných činů v Chomutově 2013-2020

- **Policie ČR:**

Počty registrovaných trestných činů v ČR 2008-2021

- **Policia SK:**

Počty registrovaných trestných činů na území celého Slovenska 2011-2021

- **Statistické ročenky Vězeňské služby České republiky 2021:**

Počty příjmu obviněných do výkonu vazby v letech 2010-2020

- **Mapaexekucí.cz**

Počty osob v exekuci v roce 2016 a 2019

- **ÚP ČR:**

Statistiky vyplacených DnB za roky 2015-2021 v Chomutově
Statistiky vyplacených PnB za roky 2015-2021 v Chomutově

- **Světlo Kadaň:**

Statistiky za jednotlivé služby (SAS, Nízkoprah, K-Centrum, Terénní programy, poradna…)

<u>Počty rozhovorů 25 min. – 3 h:</u>

- Pracovníci ASZ 4x
- K Srdci klíč (Denní centrum a noclehárna) 1x
- Odbor sociálních věcí Magistrátu města Chomutova 2x
- Oddělení sociálně právní ochrany dětí 1x
- K-centrum, denní centrum a terénní programy 3x
- Fond ohrožených dětí (Klokánek – ZDVOP) 1x
- Nízkoprahové zařízení Kámen 1x
- Městská policie 1x
- Oblastní charita Chomutov 2x
- Klub Kámen, SAS Kamínek 2x
- Azylový dům Písečná 1x

- osoby vytipované terénními pracovníky, kterých se přímo dotkly následky OOP BZ – 11x (délka rozhovorů 10 – 30 min).

Nahrávání rozhovorů probíhalo s ústním souhlasem, čtyři respondenti odmítli pořízení zvukového záznamu. Dva rozhovory proběhly telefonicky, ostatní rozhovory byly pořízeny přímo. Zpracování rozhovorů proběhlo přepsáním nahraného materiálu a formou obsahové analýzy získaných dat, a následném kódování kategorií proběhla analýza dat. Závěrečná fáze obsahovala propojování a interpretace získaných kvalitativních i kvantitativních dat.

Cílem výzkumu bylo porovnání stavu před a po zavedení OOP BZ v obci Chomutov.

Limity výzkumu byly spatřovány hlavně v neexistenci tvrdých dat z posledních let. Některá nejnovější data ještě nejsou zpracovaná (například ČSÚ, Mapaexekucí.cz[7], Mapakriminality atd.).

[7] Data za roky 2020 a 2021 na úrovni obcí či vyšších územních celků nebyla dosud ze strany Exekutorské komory ČR zpřístupněna.

Mnohá data se před rokem zavedení OOP v Chomutově (2018) nesledovala. Často také nebyla k dispozici data sbíraná před rokem 2017, jelikož zákon institucím ukládá povinnost skladování dat pouze za posledních 5 let.
Dále byly limity výzkumu spatřovány v samotných výpovědích respondentů. Samotné nalezení osob ovlivněných OOP BZ bylo komplikované, hlavně z důvodu jejich častého stěhování. Dále opatření OOP bylo zavedeno v roce 2018, mnoho osob si takto velký časový úsek zpětně nedokázala vybavit, což se týkalo i výpovědí zástupců institucí.

3. Proces zavedení OOP BZ v Chomutově

Město Chomutov vstoupilo podruhé do spolupráce s Agenturou pro sociální začleňování (ASZ) začátkem roku 2016. Součástí pracovní skupiny, která připravovala znění OOP BZ, nebyl žádný pracovník Agentury pro sociální začleňování. Znění OOP nebylo posláno k připomínkám pracovníkům ASZ. Dne 4. 5. 2018 běžela 30denní lhůta pro připomínky a námitky ke znění OOP, ale žádné nebyly oficiálně doručeny. OOP bylo vyvěšeno dne 5. 6. 2018 a nabylo účinnosti 15. dnem po jeho vyvěšení. V sousedním Jirkově bylo zavedeno OOP BZ již 1. 9. 2017. V již zmíněném článku „*Dva roky vyhlašování bezdoplatkových zón. Méně dávek, více bídy*“ se také autorka věnuje vlivu strachu, který ovládal obce, v jejichž okolí obce zaváděly OOP. Vedl je strach z příchodu lidí z okolních obcí, kde bylo OOP zaváděno, Českou republiku tak ovládla lavina zavádění OOP. Tento princip popisovali v rozhovorech také aktéři z Chomutova.

Zkrácené znění vyhlášky:

Magistrát města Chomutova, jako příslušný správní orgán podle ustanovení § 33d odst. 1 zákona č. 111/2006 Sb., o pomoci v hmotné nouzi, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „Zákon o hmotné nouzi“), vydává v souladu s ustanovením §171 a násl. zákona č. 500/2000 Sb., správní řád, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „Správní řád“), ve spojení s §33d zákona o hmotné nouzi, toto

OPATŘENÍ OBECNÉ POVAHY:

*Oblast č. 1: **lokalita sídliště Březenecká** – tvořená ulicemi Březenecká, Stavbařská, Kundratická, Dřínovská, Holešická, Kyjická, 17. listopadu a Hutnická*

*Oblast č. 2: **lokalita sídliště Kamenná** – tvořená ulicemi Kamenná, Kamenný vrch a Školní pěšina*

*Oblast č. 3: **lokalita sídliště Zahradní** – tvořená ulicemi Zahradní, Výletní, Jasmínová, Růžová, Pod Břízami, Skalková a Borová*

*Oblast č. 4: **lokalita sídliště Písečná** – tvořená ulicemi Písečná a Jirkovská*

*Oblast č. 5: **lokalita střed města** – tvořená ulicemi a částmi ulic v oblasti ohraničené silnicí I/13 a ulicemi Lipská, Palackého, Pražská, Ctiborova, Dukelská, Vinohradská, Puškinova kolem domu Sv. Alžběty, Tovární, Alfonse Muchy, Vinohradská a Čelakovského, včetně domů po obou stranách všech těchto hraničních ulic v příslušném úseku. (lokalita střed města je graficky znázorněna v příloze tohoto opatření obecné povahy) se vyhlašují oblastmi se zvýšeným výskytem sociálně nežádoucích jevů.*

Odůvodnění: Správnímu orgánu byla dne 26.3.2018 doručena písemná žádost statutárního města Chomutova o vydání opatření obecné povahy, jímž by se, dle ustanovení §33d zákona o hmotné nouzi, vymezily oblasti se zvýšeným výskytem sociálně nežádoucích jevů. Za sociálně nežádoucí jevy je považováno porušování veřejného pořádku, nepříznivé vlivy působící na děti a výskyt osob pod vlivem návykových látek.

Z žádosti žadatele je zřejmé, že zvýšený výskyt sociálně nežádoucích jevů žadatel spatřuje zejména v porušování veřejného pořádku a ve zvýšené míře nepříznivých vlivů působících na děti, což doložil statistikami přestupků řešených městskou policií Chomutov a dále statistikami orgánu sociálněprávní ochrany dětí vztahujícími se k počtu rodin pravidelně řešených z důvodu nepříznivých vlivů působících na děti.

Z Bezpečnostní analýzy Ústeckého kraje bylo žadatelem zjištěno, že město Chomutov se v rámci indexu celkové trestné činnosti z okresu Chomutov pohybuje trvale na 2. místě, z toho příkladem u násilné a mravnostní pak na 3. místě. (Zdroj: Bezpečnostní analýza Ústeckého kraje)

Analýza sociálně vyloučených lokalit v ČR z roku 2015 definuje v Chomutově 7 sociálně vyloučených lokalit, resp. lokalit s ohrožením sociálního vyloučení, z nichž největší představují sídlištní aglomerace Březenecká, Kamenná, Zahradní a Písečná. Tato sídliště se také vyznačují značně zvýšeným množstvím páchaných deliktů a vysokou koncentrací rodin, ve kterých dochází k některé z forem zanedbávání dětí. K výskytu sociálně nežádoucích jevů dochází ve zvýšené míře i ve středu města a v ulicích Tovární, Pražská a Puškinova, kde se nachází ubytovny využívané zejména sociálně slabými obyvateli. Na základě statistik Městské policie Chomutov a orgánu sociálně právní ochrany dětí MMCH byly tyto jevy žadatelem zmapovány a byla vytyčena ucelená lokalita střed města, která obsahuje nejproblematičtější oblasti.

Z podkladů a statistiky Městské police Chomutov vyplývá, že v období roku 2017 řešila Městská policie v Chomutově 1655 přestupků podle zák. č. 200/1991 Sb., o přestupcích (účinný do 30.6.2017)[8] a zák. č. 251/2016 Sb., o některých přestupcích (účinný od 1.7.2017)[9], které se vztahovaly k veřejnému pořádku. Z toho v lokalitě sídliště Březenecká 185 přestupků (tj. 11,18 %), sídliště Kamenná 154 přestupků (tj. 9,31 %), sídliště Zahradní 153 přestupků (tj. 9,24 %), sídliště Písečná 149 přestupků (tj. 9,0 %) a v lokalitě střed města 419 přestupků (tj. 25,32 %). Celkový podíl řešených přestupků v uvedených lokalitách tedy činil 64,05 % z celkového množství přestupků řešených Městskou policií Chomutov v celém katastrálním území města.

Monitorováním protiprávního jednání asistenty prevence kriminality v rámci preventivní pochůzkové činnosti bylo v uvedených lokalitách zjištěno potenciální přestupkové jednání ve více než 3 tisících případů.

Oddělení terénní sociální práce MMCH má dle sdělení žadatele z uvedených lokalit poznatky o častém rušení nočního klidu, distribuci drog, nadužívání alkoholu, záškoláctví, vandalismu, problémech s hygienou (močení a odpad na chodbách bytových domů, štěnice), apod.

Ze zprávy orgánu sociálně právní ochrany dětí MMCH vyplývá, že v Chomutově je sledováno pro nedostatečnou péči o děti, týrání, zanedbávání, záškoláctví či trestnou činnost mladistvých celkem 194 rodin, z toho v lokalitě sídliště Březenecká 42 rodin (tj. 21,65 %), sídliště Kamenná 31 rodin (tj. 15,98 %), sídliště Zahradní 33 rodin (tj. 17,01 %), sídliště Písečná 27 rodin (tj. 13,92 %) a v lokalitě střed města 24 rodin (tj. 12,37 %). Celkový podíl problematických rodin v uvedených lokalitách tedy činí 80,93 % z celkového množství rodin sledovaných OSPOD v celém katastrálním území města. Typickými problémy jsou nedostatečná péče rodičů o děti - zajištění základních potřeb při péči o děti (potraviny, absence preventivních prohlídek dětí u pediatrů, nedostatečná hygiena, základní vybavení domácnosti), zajištění řádné povinné školní docházky, zadlužení rodiny, podezření na týrání, zneužívání nebo zanedbávání dětí a problematika domácího násilí, trestná činnost nezletilých a mladistvých, výchovné problémy dětí doma, venku a ve škole, zneužívání návykových látek nezletilými i rodiči.

---

[8] § 46 - ostatní přestupky proti pořádku ve státní správě a přestupky proti pořádku v územní samosprávě, § 47 – přestupky proti veřejnému pořádku, § 49 přestupky proti občanskému soužití, § 50 přestupky proti majetku

[9] § 4 - Přestupky proti pořádku ve státní správě a přestupky proti pořádku v územní samosprávě, § 5 - přestupky proti veřejnému pořádku, § 7 - přestupky proti občanskému soužití, § 8 - přestupky proti majetku

Od vydání opatření obecné povahy Statutární město Chomutov očekává zamezení zneužívání prostředků sociální podpory, konkrétně doplatku na bydlení, omezení tzv. ubytovacího byznysu, stabilizaci sociální situace, omezení negativních jevů a zlepšení mezilidských vztahů v definovaných lokalitách.

Správní orgán shledal, že žádost obsahuje veškeré povinné náležitosti, zejména dostatečnou identifikaci míst se zvýšeným výskytem sociálně nežádoucích jevů a podrobné odůvodnění, a proto na základě žádosti připravil návrh opatření obecné povahy. Protože má být opatření obecné povahy vydáno jak z důvodu zvýšeného výskytu narušování veřejného pořádku, tak z důvodu zvýšeného výskytu nepříznivých vlivů působících na děti, správní orgán jej projednal s Policií České republiky i s obecním úřadem obce s rozšířenou působností jako orgánem sociálně-právní ochrany dětí. Žádný z těchto orgánů neměl proti vydání opatření obecné povahy připomínky ani námitky.

Správní orgán následně návrh opatření obecné povahy doručil veřejnou vyhláškou dne 4. 5. 2018 a vyzval dotčené osoby k podání připomínek a vlastníky nemovitostí, které se nacházejí v oblastech uvedených v návrhu, k podání námitek. Ve stanovené lhůtě 30 dnů, tedy do 4. 6. 2018, nebyly žádné připomínky ani námitky doručeny.

Protože správní orgán na základě vlastního posouzení, s přihlédnutím k výsledkům projednání s dotčenými orgány a doručeným připomínkám a námitkám neshledal, že se v místech uvedených v návrhu opatření obecné povahy ve zvýšené míře sociálně nežádoucí jevy nevyskytují, vydává toto opatření obecné povahy. Opatření obecné povahy nabyde účinnosti 15. dnem po dni jeho vyvěšení formou veřejné vyhlášky na úřední desce. Poučení: Proti opatření obecné povahy nelze podat opravný prostředek. V Chomutově dne 5. 6. 2018

Argumentace OOP v Chomutově byla tudíž postavena hlavně na zvýšenému výskytu sociálně nežádoucích jevů, za které vedení města považovalo:

1) **Porušování veřejného pořádku**
2) **Nepříznivé vlivy působící na děti**
3) **Výskyt osob pod vlivem návykových látek**

3.1. Porušování veřejného pořádku

Porušování veřejného pořádku bylo v rámci vyhlášky dokládající počty přestupků v BZ a mimo ně. **Přestupek** je společensky škodlivý protiprávní čin, jenž je stanoven v zákoně[10] a vykazuje zákonem stanovené znaky. Jde o jednání nižšího stupně závažnosti než trestný čin. Klasickými příklady jsou přestupky dopravní, proti veřejnému pořádku[11] nebo proti občanskému soužití. Po spáchání a nahlášení přestupku může být čin řešen **domluvou** přímo na místě. Pokud domluva nestačí, je další možností o potrestání za spáchaný přestupek řešení v podobě **příkazu na místě** (dříve bloková pokuta). Podmínkou je také to, že pachatel souhlasí se zjištěným skutkovým stavem věci, jeho právní kvalifikací i uloženou pokutou. Pokud nedojde ani k tomuto řešení, či ho nelze realizovat putuje přestupek do **přestupkového řízení** k orgánům obce tomu zřízených. Bohužel nejsou k dispozici jednotná data, která by poukazovala na podíl přestupků řešených na místě domluvou, pokutou a došlých ke správnímu řízení.

Ve vyhlášce tedy bylo statistikami Městské policie Chomutov z roku 2017 argumentováno, že podíl v BZ řešených přestupků činil 64,05 % z celkového množství přestupků proti majetku a občanskému soužití řešených Městskou policií Chomutov v celém katastrálním území. Když se blíže zaměříme na plochu města Chomutova, která měří 29 km^2 a porovnáme ji s plochou, kterou zaujímají sídliště Kamenná, Písečná, Zahradní a Březenecká (Obrázek č. 1), zjistíme, že se jedná zhruba o 2 km^2.

Obrázek č. 1 – Přibližná ploch sídlišť Kamenná, Písečná, Zahradní a Březenecká

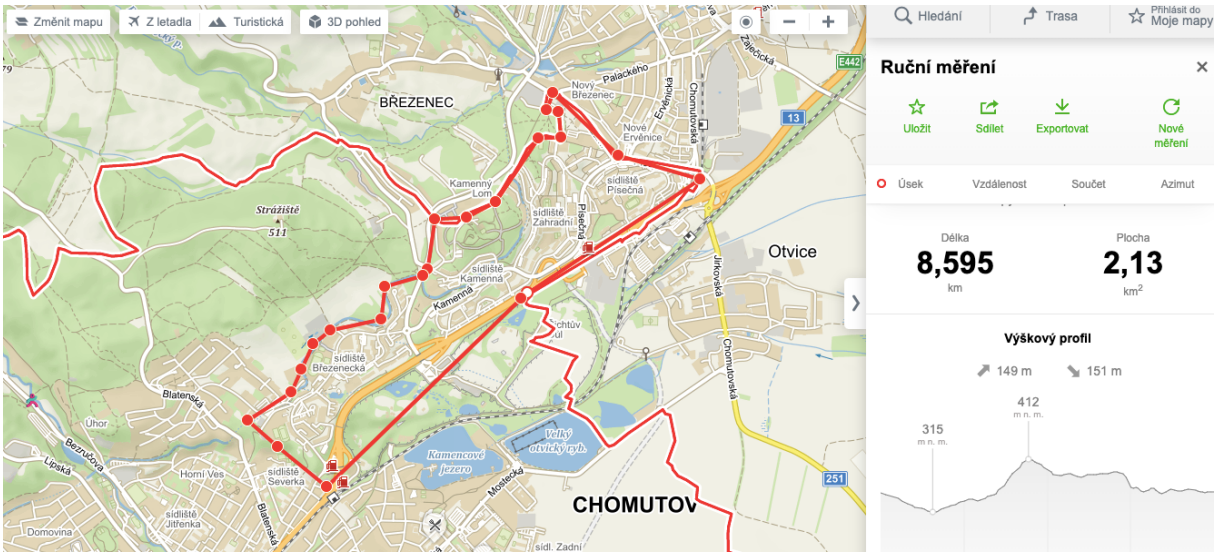

Zdroj - Mapy.cz, měření vlastní

Chomutovská sídliště, jež tvořila hlavní oblast BZ, tedy zabírají 7 % z celkové plochy katastrálního území města Chomutov. Podle SLDB z roku 2011 žilo v Chomutově na těchto čtyřech sídlištích

[10] Zákon č. 251/2016 Sb.

[11] Taktéž

19 248 osob[12] (data podle základní sídelní jednotky z roku 2021 ještě nejsou k dispozici). V roce 2011 žilo v Chomutově 48 328 osob[13]. Z toho vyplývá, že zhruba 40 % populace města Chomutova žilo na 7 % plochy města. Hustota osídlení je tedy téměř 1000 obyvatel na km^2. Vysoká hustota a koncentrace obyvatelstva zvyšuje obecně výskyt sociálně-patologických jevů. Když k počtu obyvatel na sídlištích připočteme obyvatele BZ – střed města, kde žilo v roce 2011 4 975 obyvatel, dojdeme k závěru, že dohromady žilo v roce 2011 v bezdoplatkových zónách 24 233 obyvatel, což tvoří z celkového počtu 48 328 osob 50 % všech obyvatel. V roce 2017 žilo v Chomutově 48 723 obyvatel a za předpokladu, že se složení obyvatel v jednotlivých částech města a sídlištích výrazně neproměnilo, žilo tedy na území BZ v roce 2017 50 % obyvatel města Chomutova. Podle městské policie zde bylo v BZ v roce 2017 spácháno 64 % všech přestupků spáchaných na území Chomutova.

Ve výpovědích zástupců institucí zaznívalo, že zavedení OOP mělo zamezit přílivu osob, které s sebou nesou sociálně nežádoucí jevy, čímž se měl v důsledku snížit počet přestupků. To je v protikladu s tvrzením některých odborníků, kteří předpokládali naopak nárůst trestné a přestupkové činnosti vlivem prohlubování se problému chudoby. To naznačují i data na území města Chomutova, která ukazují nárůst počtu přestupků. Data o přestupcích vycházejí primárně ze statistik pracovníků chomutovského magistrátu. Podařilo se dohledat i některá data z let před rokem 2018, kdy došlo k zavedení opatření.

Z dat vyplývá (Graf č. 1 a č. 2), že došlo ke zvýšení přestupků za porušování občanského soužití a veřejného pořádku během roku 2018. V roce 2018, kdy bylo opatření OOP zaváděno, mohlo dojít ke zvýšení počtu přestupků, jelikož byla k tomuto údaji směřována silná pozornost pracovníků Městské policie právě z důvodu zavedení OOP, nebo došlo k reálnému zvýšení počtu přestupků z důvodu zavedení OOP a propadnutí se obyvatel do větší chudoby. V každém případě došlo k nárůstu počtu přestupků došlých ke správnímu řízení.

Graf č. 1 – Počet přestupků za porušování občanského soužití došlých správnímu orgánu

Zdroj dat – Magistrát města Chomutov, zpracování vlastní

[12] Statistický lexikon obcí 2013 dostupné na https://www.czso.cz/csu/czso/4116-13-n_2013-07

[13] Taktéž

Toto můžeme spatřovat hlavně na grafu č. 1, (**porušování občanského soužití** došlých správnímu orgánu k projednání), kdy za rok 2017 bylo došlých 226 přestupků a v roce 2018 to bylo 591 přestupků, což je nárůst skoro o trojnásobný počet. V roce 2017 vstoupil v platnost nový přestupkový zákon, ale podle vyjádření pracovníků magistrátu to neznamenalo změnu v evidenci přestupků. Tudíž by tato změna neměla mít vliv na počet evidovaných přestupků a kdyby ano, mělo by se to projevit již v roce 2017, což se nestalo. Dále vidíme, že před zavedením OOP bylo na území Chomutova v letech 2015, 2016, 2017 evidováno daleko méně přestupků za porušování občanského soužití došlých ke správnímu orgánu, nežli po zavedení OOP v letech 2018, 2019, 2020 a 2021. Tato data tedy nemohou podpořit tvrzení, že zavedení OOP povede ke zlepšení mezilidských vztahů. Což bylo uvedeno ve vyhlášce, jako jedno z očekávání opatření.

Z dat o přestupcích **proti veřejnému pořádku,** došlých správnímu orgánu k projednání, také můžeme vidět nejvyšší počet k roku 2018, kdy vstupovalo v platnost opatření OOP. Nicméně rozdíl v letech 2017 a 2018 není tak markantní oproti rozdílu přestupků proti občanskému soužití. Z grafů můžeme vyčíst pokles počtu přestupků mezi lety 2018 a 2019, který můžeme vyvodit z platnosti opatření OOP nebo se též mohlo jednat o zkreslení dat, upřením pozornosti vůči BZ. Další vliv na snižování přestupků mohl mít i Covid-19 v letech 2020 a 2021.

Graf č. 2 – Počet přestupků za porušování veřejného pořádku došlých správnímu orgánu

Zdroj dat – Magistrát města Chomutov, zpracování vlastní

Z dat poskytnutých Městskou policií Chomutov za roky 2019, 2020 a 2021 (po zavedení OOP) vidíme (Graf č. 3) také nárůst přestupků proti veřejnému pořádku, které byly řešeny pokutou. Data za roky 2015–2018 nejsou k dispozici.

Graf č. 3 – Počet přestupků za porušování veřejného pořádku řešené pokutou

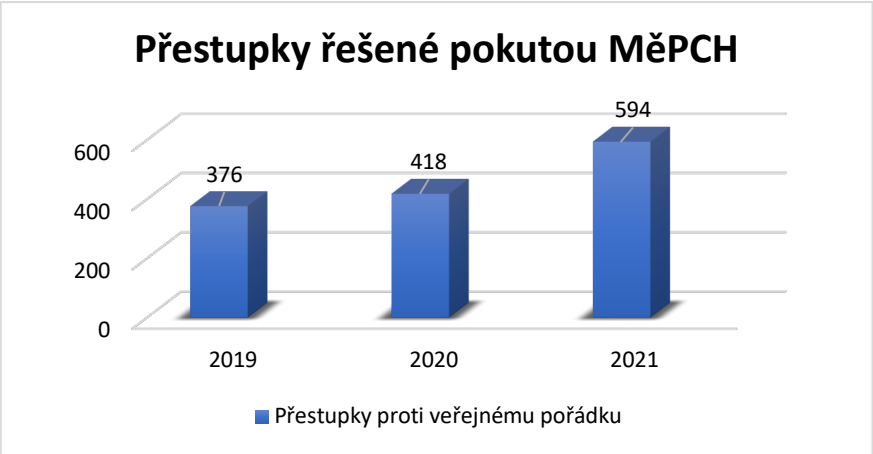

Zdroj dat – Městská Policie města Chomutov, zpracování vlastní

Další data poskytnutá Magistrátem města Chomutova ukazují poměr přestupků proti veřejnému pořádku a občanskému soužití, které byly spáchány v BZ a mimo ně. Z grafu je patrné, že se poměr přestupků spáchaných v zónách OOP od roku 2018 do roku 2020 navyšoval. Data před rokem 2018 v této podobě nejsou k dispozici.

Graf č. 4 – Poměr přestupků proti veřejnému pořádku a občanskému soužití podle místa

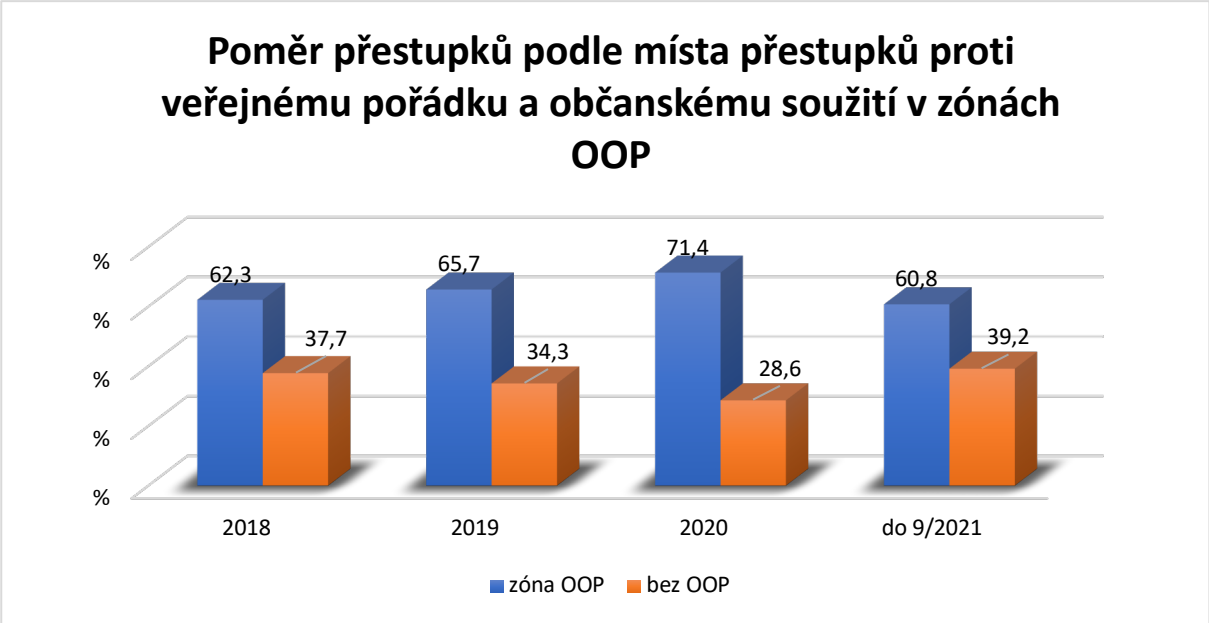

Zdroj dat – Magistrát města Chomutov, zpracování vlastní

Dalším zajímavým ukazatelem je **bydliště pachatele** spáchaného přestupku proti občanskému soužití a veřejnému pořádku. Pracovníci Magistrátu upozorňovali, že velké množství přestupků je spácháno obyvateli jiných měst, ponejvíce z Jirkova. Od roku 2018 se tento počet pachatelů zvyšuje – v roce 2018 to bylo 20 % přestupků, jejichž přestupce má bydliště mimo Chomutov, v roce 2019 to bylo již 26 % přestupců a v roce 2020 již 30% přestupců. Data před rokem 2018 nejsou k dispozici. Z uvedeného se dá usoudit, že se zvyšuje podíl pachatelů přestupků, kteří mají trvalý pobyt mimo Chomutov. OOP tedy teoreticky snížilo stěhování, ale ne trávení času na území města Chomutov.

Graf č. 5 – Podíl pachatelů přestupků s trvalým pobytem mimo Chomutov

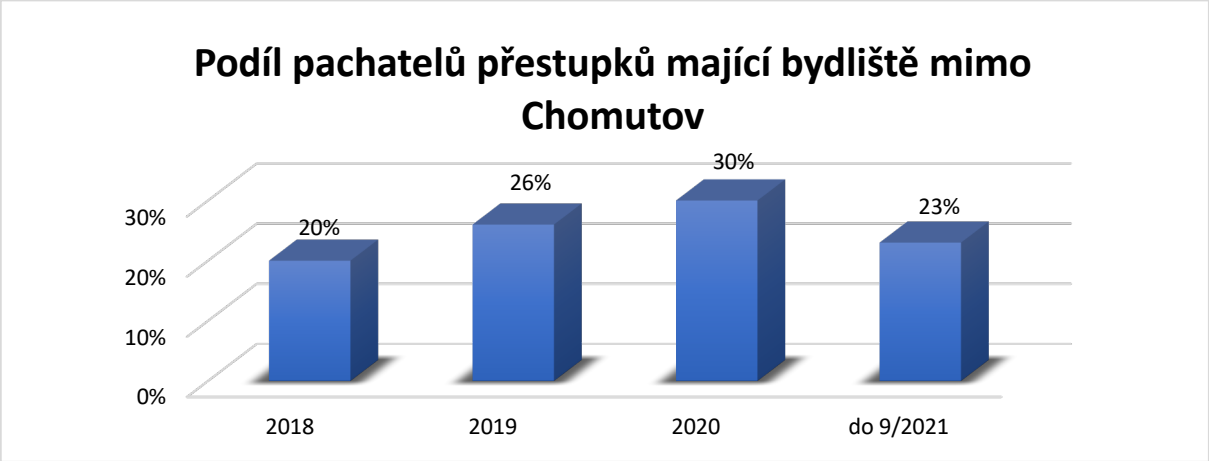

Zdroj dat – Magistrát města Chomutov, zpracování vlastní

Nyní se zaměříme na data o trestné činnosti (TČ). Ministr práce a sociálních věcí ČR v posudku dokládanému jako vyjádření k rozhodnutí ústavního soudu uvedl, že v případě, kdy si osoby žijící ve vyloučených lokalitách nebudou moci zajistit dostupné bydlení, může to u nich vést k životu na ulici, umísťování dětí do dětských domovů, **ke zvýšení míry trestné činnosti** a dalších sociálně nežádoucích jevů[14]. Tento jev – zvýšení míry trestné činnosti, můžeme pozorovat v grafu č. 6, znázorňujícím počet trestných činů v Chomutově – pobočky Kamenná, Město, Černovická dle Mapykriminality.cz[15]. Od roku 2013 sledujeme klesající tendenci trestných činů. Tedy i v roce 2017, kdy město zpracovávalo podklady pro OOP, byla klesající tendence zjevná. Podobně jako v případě Kladna, nebyla Magistrátem města Chomutova zohledněna. Zvýšený výskyt tohoto jevu se mohl dotýkat určitých lokalit v porovnání s lokalitami v jiných částech města, celkově ovšem ke zvýšení míry trestné činnosti v Chomutově nedocházelo. Ve vyhlášce OOP BZ v Chomutově se neobjevuje žádná zmínka o kriminalitě jako takové, pouze byly popsány počty přestupků v roce 2017.

Graf č. 6 – Počty trestných činů v Chomutově

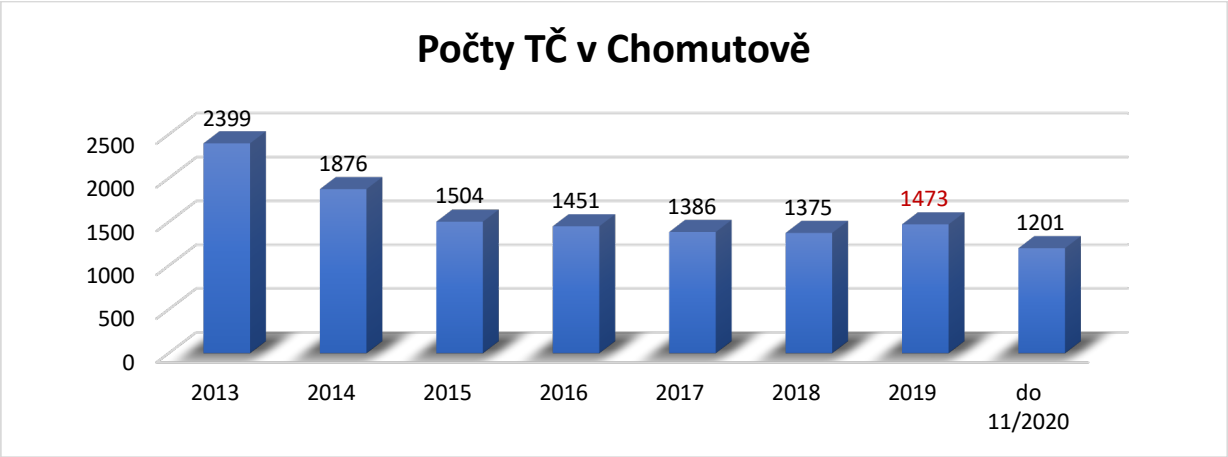

Zdroj dat – Mapakriminality.cz, zpracování vlastní

[14] Dostupné na https://www.usoud.cz/fileadmin/user_upload/Tiskova_mluvci/Publikovane_nalezy/2021/Pl._US_40_17_na_web.pdf

[15] Dostupné na https://www.mapakriminality.cz/

Z grafu č. 6 je možné vyčíst, že v roce 2019 došlo ke zvýšení trestné činnosti, což podle předpokladů může mít souvislost se zavedením OOP, jelikož do té doby sledujeme klesající tendenci počtu trestných činů, která se skoro zastaví v roce, kdy bylo zavedeno OOP (2018). Za rok 2020 jsou data z Mapykriminality.cz dostupná pouze do listopadu 2020 a za rok 2021 zatím úplně chybí. V roce 2020 a 2021 ale předpokládáme vliv pandemie, který měl celorepublikově vliv na snížení kriminality. Podle Policie ČR měla na snížení počtu TČ vliv omezení ve spojitosti s pandemií covid-19, která výrazně omezovala mobilitu osob, konání veřejných akcí, provozování podniků a zařízení, ve kterých pravidelně docházelo k větší kumulaci osob a tím i zvýšenému riziku výskytu trestné činnosti[16].

Ze statistik (obrázek č. 2) a prohlášení Policie ČR můžeme vypozorovat, že v roce 2019 došlo celorepublikově k nárůstu TČ. Nejvíce se dle Policie ČR[17] na nárůstu podílela majetková trestná činnost (kam spadají i krádeže nad 5000 Kč). To mohlo mít souvislost s vyhlašovanými OOP po celé ČR, kterých bylo od roku 2017 do roku 2018 vyhlášeno více než ve 66 v obcích ČR. Nabízí se otázka, zda by pokračoval nárůst kriminality, pokud by nedošlo k omezením souvisejícím s pandemií Covid-19, jež měla vliv na snížení kriminality.

Obrázek. 2 – Počty registrovaných trestných činů v ČR

Zdroj – Policie ČR

Můžeme se pokusit srovnat vývoj počtu trestných činů v ČR s vývojem kriminality na Slovensku, kde také docházelo před rokem 2019 (graf č. 7) ke klesající tendenci ve vývoji kriminality podobně jako

[16] Dostupné na https://www.policie.cz/clanek/vyvoj-registrovane-kriminality-v-roce-2021.aspx

[17] Zpráva o bezpečnostní situaci na území ČR za rok 2019, s.5 : file:///Users/lenka/Downloads/Zprava_o_bezpecnostni_situaci_na_uzemi_CR_za_rok_2019.pdf

v ČR. Tato klesající tendence pokračovala i v roce 2019[18], jelikož Slovensko v té době nezavádělo bezdoplatkové zóny.

Graf č. 7 – Počty registrovaných trestných činů na území celého Slovenska

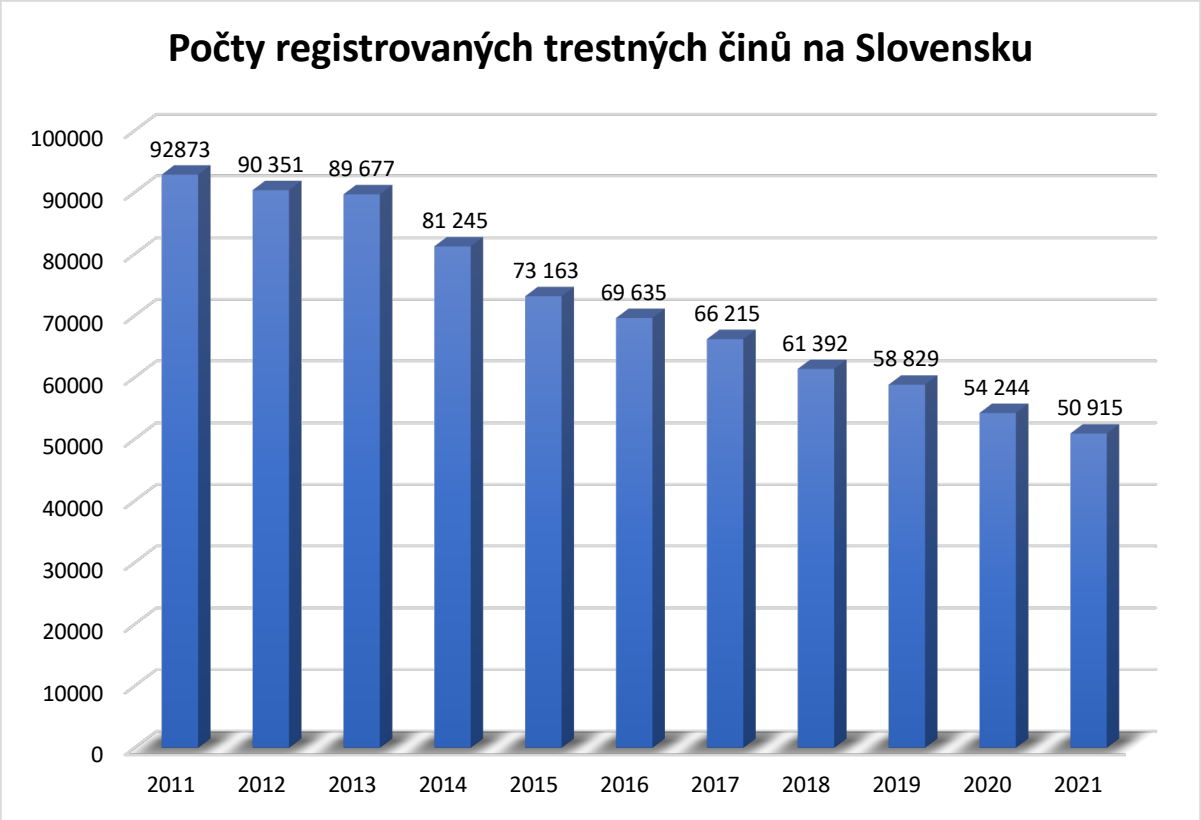

Zdroj dat – statistiky Policia SK, zpracování vlastní

Dále můžeme srovnat vývoj celorepublikových počtů příjmu obviněných do vazby (obrázek č.1), jež měl též klesající tendenci, až do roku 2019, což kopíruje i trend nárůstu TČ v ČR v roce 2019.

Obrázek č. 1 – Počty příjmu obviněných do výkonu vazby v letech 2010-2020

Zdroj - Statistické ročenky Vězeňské služby České republiky 2021

[18] Ministerstvo vnútra Slovenskej Republiky, dostupné online na https://www.minv.sk/?statistika-kriminality-v-slovenskej-republike-xml

Dále se dostáváme k **zástupnému cíli** OOP, kterým mělo být zamezení stěhování v rámci města Chomutova i přistěhování do Chomutova[19]. V rámci tohoto cíle mělo být i návazné snížení počtu přestupků, podle některých zástupců institucí. Z grafu č. 7 sledujeme klesající tendenci **počtů přistěhovaných osob do Chomutova** od roku 2016, tudíž ještě před zavedením OOP. Tuto klesající tendenci ještě zřejmě umocnilo zavedení OOP, což je ještě více viditelné mezi lety 2018 a 2019.

Počty odstěhovaných osob z Chomutova mají též mírně sestupnou tendenci, na což mělo zřejmě mírný vliv OOP, i když mezi lety 2018 a 2019 došlo k mírnému navýšení počtu odstěhovaných osob.

Na **počtech přestěhovaných osob** v rámci Chomutova můžeme vidět klesající tendenci také již před zavedením OOP, tento údaj má sestupnou tendenci od roku 2017, tedy rok před zavedením OOP. Na druhou stranu mezi lety 2020 a 2021 sledujeme mírný nárůst, což mohlo být vlivem ukončení OOP.

Graf č. 8 – Migrace v Chomutově v letech 2015-2021

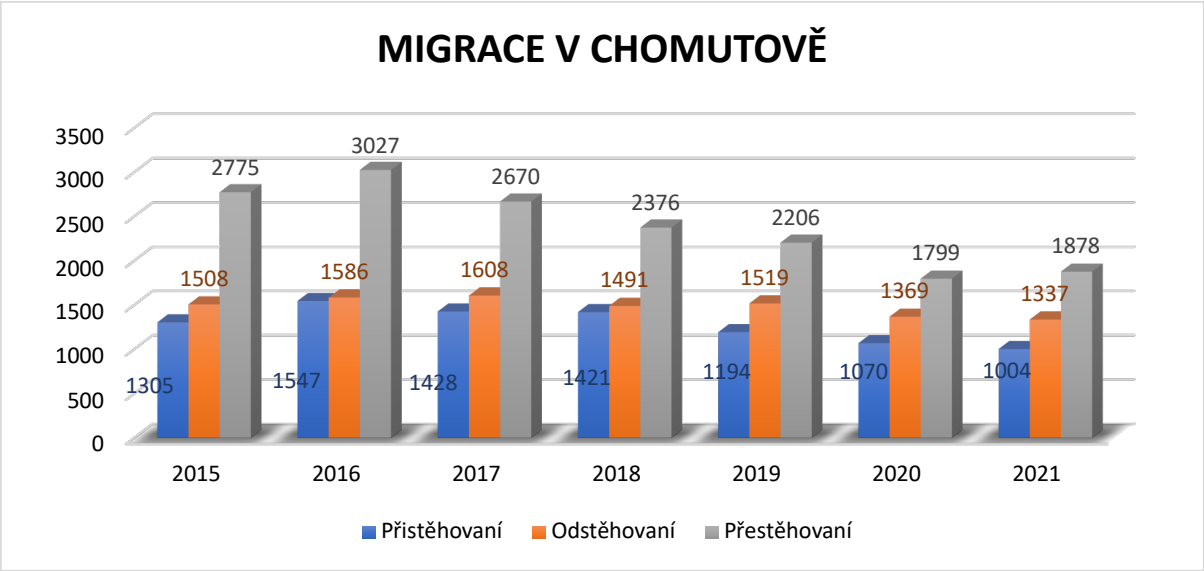

Zdroj dat – Magistrát města Chomutov, zpracování vlastní

Podle výpovědi jednoho vedoucího pracovníka NNO se v prvním roce po zavedení OOP zastavila migrace, jelikož si klienti *„snažili udržet bydlení, ale pak to bylo ještě horší“*. Pracovník z jiné NNO pracující v rámci SAS toto také uváděl jako následek zavedení OOP: *„Fluktuace se po vyhlášce zvýšila. Dávají jim smlouvy na měsíc a když nezaplatí, tak je vystěhují. Nezlepšilo se to, nepomohlo to, naopak se více zadlužovali, propadli se do dluhů“*. Toto se z dat migrace jednoznačně vyčíst nedá, ale ani plně vyvrátit. Pokud lidé nedostali DnB, tak se pravděpodobně snažili si podnájem udržet financováním z jiných zdrojů, nicméně pokud i přesto nedokázali nájem udržet, museli se přestěhovat jinam.

Skutečnost, že zavedení bezdoplatkových zón nevedlo ke stabilizaci v bydlení sociálně vyloučených osob demonstrují příklady klientů NNO:

[19] V rámci výzkumu se podařilo od Magistrátu města Sokolova sehnat detailní statistiky o migraci v Chomutově, které by umožnilo podrobnější analýzu. Nicméně vzhledem k velkému objemu dat její zpracování přesahuje zadání tohoto výzkumu.

Klientka 43-53 let se čtyřmi dětmi se nacházela v kritické finanční situaci z hlediska nedořešené úpravy poměrů a výživného – otec dětí nepřispíval na výchovu. Bydlela v BZ – Kyjická, Písečná, Dřínovská, Borová – stěhovala se kvůli nedostatku prostředků na náklady spojené s bydlením, všude dlužila na nájemném. Ani tady neměla doplatek a nebyla schopná platit nájem, během roku se stěhovala cca 4x, poté o ní nebylo slyšet. Během zimy byla spatřena v Litvínově v půl osmé ráno pod vlivem alkoholu.

Klientka 39-49 let, s 3letým synem v roce 2020 utekla od partnera kvůli domácímu násilí nejprve do Spirály, později přemístěna do azylového domu. Babička chlapce (matka partnera) jí pomohla najít byt v Chomutově; později se ukázalo, že je družstevní a nemá tak (jako třetí osoba) nárok na příspěvek na bydlení. Byt se nacházel v bezdoplatkové zóně, nedostávala tedy ani doplatek na bydlení. Nedokázala tak vyžít s penězi, s pomocí SAS se hledalo nové bydlení, to naráželo na zaplacení kauce, na níž jí ÚP neposkytl MOP. Půjčila si peníze, ale nakonec nebyla schopná byt uplatit a musela se odstěhovat. Poté přestala SAS využívat.

Proto jako další logický vliv mohlo mít OOP BZ na zvyšování zadlužení obyvatel. Podle výpovědí pracovníků NNO se klienti více zadlužovali, či sháněli peníze obstaráváním nelegální práce. Tvrdá data za delší časové období k **exekucím** na úrovni obcí nejsou za poslední roky k dispozici. Podle serveru Mapaexekucí.cz, jsou ale k dispozici údaje za roky 2016 a 2019. Mezi lety 2016 a 2019 se na celém území ČR zmenšil počet osob v exekuci o 7 %, v roce 2016 bylo v exekuci 833 tisíc lidí a v roce 2019 to bylo 775 tisíc lidí. Kdežto na území města Chomutova došlo k mírnému zvýšení o 3 %, v roce 2016 bylo v exekuci 8 617 osob a v roce 2019 už 8884 osob. Tato data tedy mohou naznačovat, že zavedení OOP v Chomutově mohlo mít vliv na větší zadlužení obyvatel, jelikož opatření bylo zavedeno v roce 2018.

Pro lidi postižené bytovou nouzí ve městě Chomutov poskytuje služby **azylový dům**, provozovaný městem. AD má kapacitu 50 lůžek, do roku 2018 to bylo 36 lůžek, došlo tedy k navýšení počtu lůžek. Pro muže je zde vyčleněna kapacita v počtu 12 lůžek a pro ženy 11 lůžek. Dále jsou v zařízení tři pokoje pro rodiny – 6 dospělých a 8 dětí. V neposlední řadě je v zařízení 5 pokojů pro matky s dětmi – 13 lůžek. Data o naplněnosti nejsou k dispozici. Podle odborného odhadu vedoucí má AD dlouhodobou naplněnost okolo 80 %, v době šetření (leden 2022) měl naplněnost 68 %. V současné době (únor 2022) jsou velkým důvodem pobytů lidí v AD vysoké ceny energií.

3.2. Nepříznivé vlivy působící na děti

V rámci nepříznivých vlivů působících na děti je uváděn počet rodin, který je sledován orgánem sociálně právní ochrany dětí města Chomutova. V roce 2018 to mělo být 194 rodin, z nichž bylo 81 % v zónách OOP. Vzhledem k problematickému vymezení metodologie sběru evidence sledovaných rodin nejsou dostupné údaje za jednotlivá léta a není možné porovnat údaje mezi zavedením OOP a po něm. Pravděpodobné však je, že samotné zavedení OOP má nepříznivý vliv na děti, jelikož rodiny nedosáhnou na DnB, což může vést ke snížení standardu bydlení a až ke ztrátě bydlení. Následkem toho se mohou děti dostávat do zařízení pro děti vyžadující okamžitou pomoc (např. Klokánků) a DD. To se týkalo dvou rodin, které se během šetření objevily – vlivem opatření OOP ztratily bydlení a dostaly se na ulici. Klokánek spadající pod Fond ohrožených dětí v Chomutově má kapacitu 16 dětí, ale dlouhodobě často odmítá nové klienty kvůli naplněným kapacitám. Zařízení vede statistiky, ale nesleduje se v nich bydliště dětí. Děti se do Klokánku dostávají z celé ČR, ponejvíce z Ústeckého kraje, proto není možné vysledovat, nakolik se do situace dětí umisťovaných do zařízení v důsledku ztráty bydlení promítlo zavedení OOP. Zároveň se děti z Chomutova umísťují v zařízeních v rámci kraje i celé ČR, dle volných kapacit.

Zavedení OOP neovlivnilo klienty nízkoprahových zařízení pro děti a mládež (Kámen – Světlo Kadaň). Klienty spíše ovlivnila pandemie Covid (povinnost nosit roušky ve vnitřních prostorách a omezení kapacit, kdy místo 40 klientů mohlo službu využít současně jen 10 klientů).

Jedním ze zástupných cílů opatření bylo „*zamezení zneužívání prostředků sociální podpory*“. Tato formulace je problematická už proto, že plošně zavedené opatření má za následek ztrátu nároku na dávku bez ohledu na to, jestli docházelo ke zneužívání. Nicméně pokud bylo cílem snižování objemu vyplácených dávek, lze konstatovat, že v tomto ohledu bylo OOP úspěšné. Ke snižování objemu vyplácených doplatků na bydlení však dochází celorepublikově již od roku 2014 (Zieglerová:15) i díky stabilnímu zlepšování ekonomické situace země, zaměstnanosti, navyšování důchodů a minimálním mzdy. Stejný trend je patrný i z dat Úřadu práce v Chomutově mezi lety 2015 do roku 2017, kdy mělo vyplácení dávek sestupnou tendenci, tedy již před zavedením OOP. Po zavedení OOP v polovině roku 2018 došlo ke skokovému snížení počtu vyplacených dávek, mezi lety 2017 a 2019 se počet vyplacených doplatků na bydlení snížil více jak o polovinu. Jakkoliv může být úspora peněz vnímána pozitivně, je třeba mít na paměti, že vznikající bytová nouze a ztížené hospodaření domácností je naopak trendem negativním s nepříznivým následky na celou společnost.

Graf č. 9 – Počet vyplacených DnB za roky 2015-2021v Chomutově

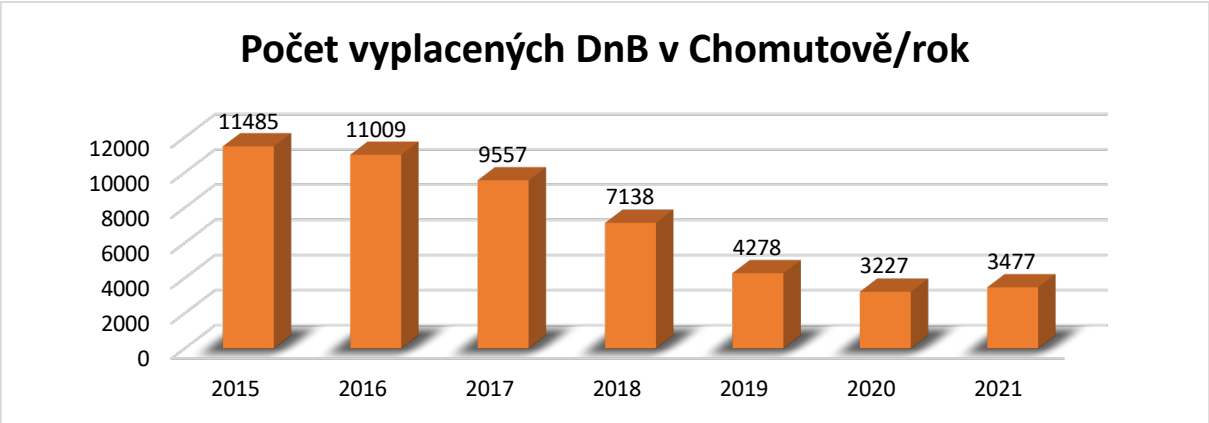

Zdroj dat – ÚP, zpracování vlastní

Podle vedoucí hmotné nouze se odhadem vyplácelo před zavedením OOP asi 380 doplatků na bydlení v Chomutově a v BZ to bylo zhruba přes polovinu všech doplatků. Čemuž zhruba odpovídají zaslané statistiky. Nevyplácení doplatků se dotklo odhadem 100-200 rodin. Nyní (2021) počty doplatků znovu narůstají. Na to může mít vliv zrušení OOP, ale i navýšení nákladů na bydlení spojeném se zdražování energií. Graf. č. 10 vyjadřuje tentýž vývoj v penězích.

Graf č. 10 – Celkový objem peněz vyplacených na DnB za roky 2015-2021 v Chomutově

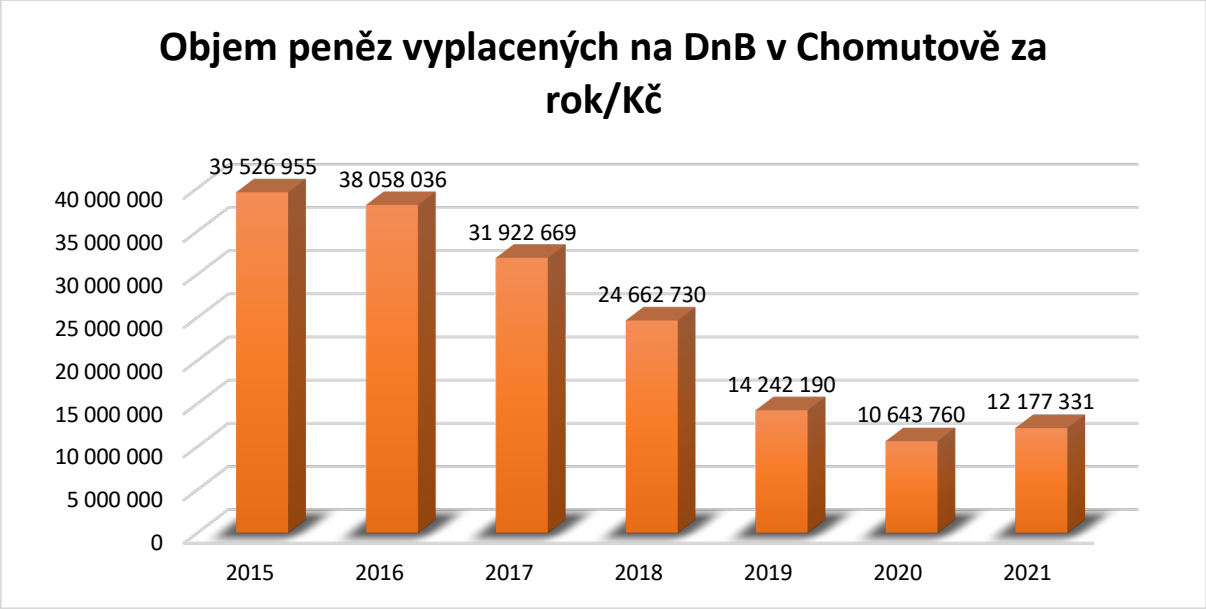

Zdroj dat – ÚP, zpracování vlastní

Zajímavé je, že podobný vývoj vykazuje dávka, která nebyla přímo vyhláškou ovlivněna, tedy příspěvek na bydlení. I ten se snižoval již od roku 2015, ale je vidět, že v roce 2018 se křivka snižování propadla o něco více.

Graf č. 11 – Celkový počet vyplacených na PnB za roky 2015-2021 v Chomutově

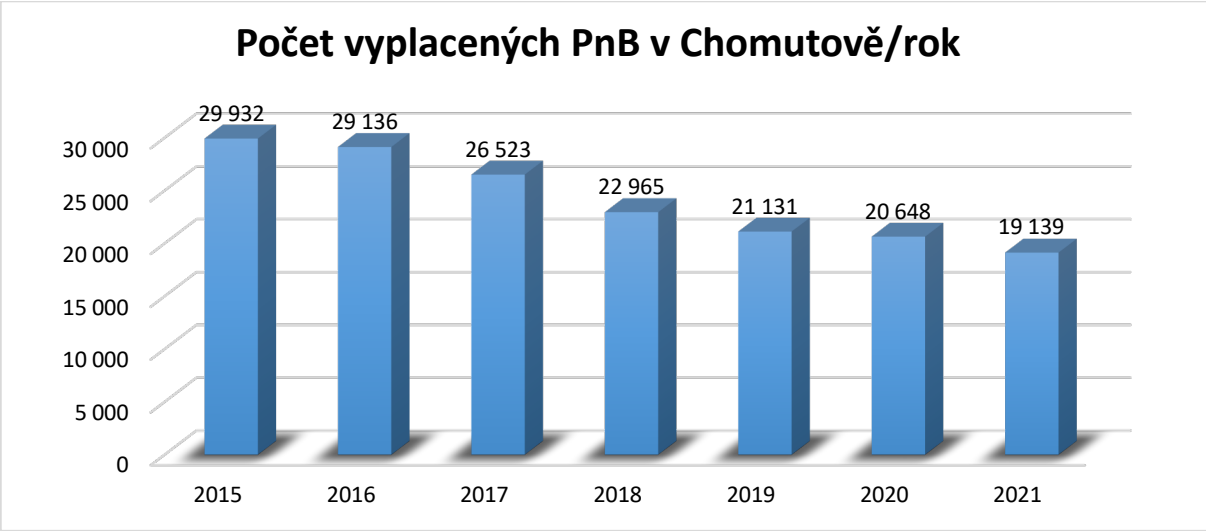

Zdroj dat – ÚP, zpracování vlastní

Graf č. 12 – Celkový objem vyplacených peněz na PnB za roky 2015-2021 v Chomutově

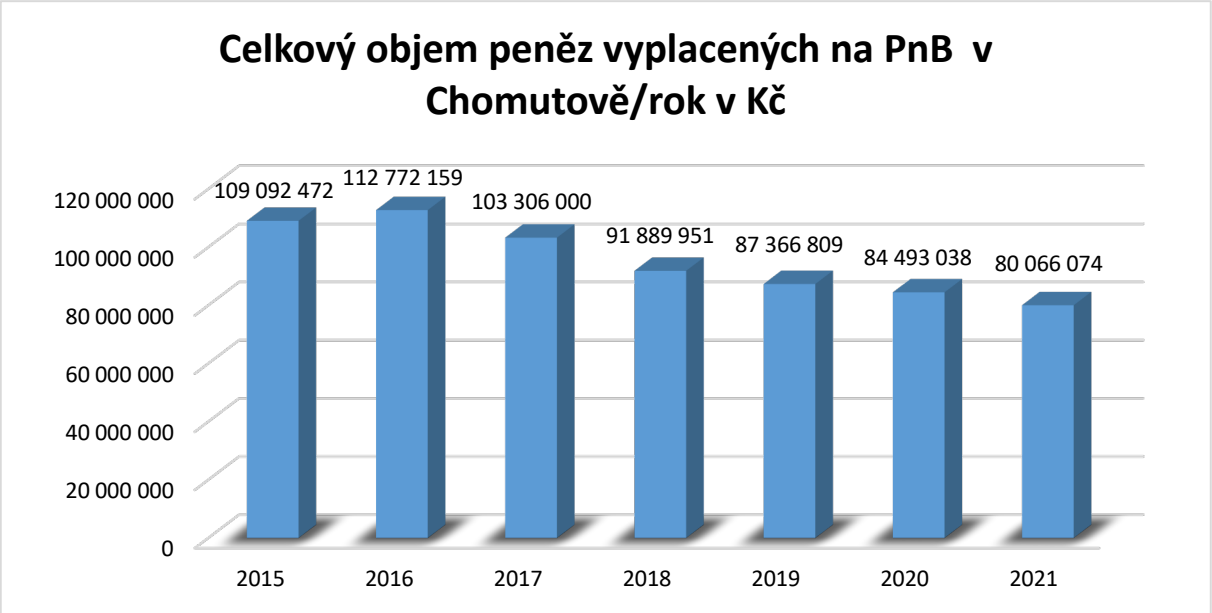

Zdroj dat – ÚP, zpracování vlastní

Z několika zdrojů zaznělo, že je v Chomutově vyplácení mimořádné dávky MOP velmi ojedinělé. Pracovníci NNO o tomto jevu hovoří jednotně. Podle nich je skoro nemožné na tuto dávku dosáhnout a výplata dávky probíhá v minimech případů jejich klientů. Tato dávka může být klíčová v případě OOP BZ, kdy žadatel nedosáhne na DnB a musí se stěhovat, či z jiného důvodu dojde k výpadku v rodinném rozpočtu. Pro ilustraci bylo zjištěno, že v lednu 2021 bylo vyplaceno 24 dávek MOP v celkové hodnotě 22 790 Kč. Pokud toto číslo vynásobíme počtem měsíců v roce, dostaneme se na částku 273 480 Kč. Roční předpokládaná výše této dávky nedosahuje miliónu korun českých oproti ostatním vyplaceným dávkám, které se pohybují v miliónech za rok. Jedním z vysvětlení může být, že vyplácení této dávky stojí na individuálním posouzení pracovníka ÚP.

Podle pracovníků neziskových organizací, kteří pracují ve službách typu SAS, se opatření OOP dotklo 2/3 až 90 % jejich klientů. Tvrdá data, která by toto dokládala, nejsou sledována. Ani počty klientů by neodpovídaly nárůstu potřebnosti o službu SAS, jelikož objem klientů v jednotlivých organizacích spíše kopíruje velikost počtu úvazků, který je navázán na jednotlivé projekty. Pracovníci SAS však po zavedení OOP zaznamenali větší počet jednorázových intervencí. Nejčastěji klienti žádali o potravinovou pomoc či o pomoc s hledáním levnějšího bydlení nebo azylového domu. Většina zástupců institucí, zejména z NNO, potvrzovala v posledních letech nárůst poptávky potravinové pomoci. Obecně jako změny v terénu při práci s klienty pozorovali pracovníci SAS zvýšený zájem o potravinovou pomoc a vzrostl podle nich počet chudých seniorů. To dokládá i situace, kdy chomutovské ubytovny RedStabil a Wolkerova ubytovávají značné množství seniorů.

OOP zhoršilo celkově situaci s bydlením v Chomutově a mělo vliv na snížení kvality života. Několikrát během rozhovorů zaznělo, že klienti peníze na nájem z DnB nahrazovali penězi na jídlo: „*Klienti to nějak poplatili v těch bytech, z peněz na jídlo platili nájem.*“ Doplatek se mohl pohybovat v rozmezí několika stokorun až tisíců, ale jak zmiňovali pracovníci NNO, každá „stovka“ je dobrá. Jiný pracovník potvrzoval, že i 500 Kč je zásahem do rozpočtu. Následkem úpadku bylo také zhoršení

kvality oblékání u dětí nebo situace, kdy děti přišly do nízkoprahu ve špinavých černých ponožkách, jelikož rodina neměla peníze na praní prádla.

Podle jednoho pracovníka NNO se v několika bytech v Chomutově vzhledem k exekučnímu řízení s majitelem bytů změnil vlastník. Došlo tedy i ke změně nájemní smlouvy, následkem čehož přišli někteří lidé o doplatek na bydlení: *„Čachrovalo se se smlouvama, došlo ke změně smlouvy a přišli o doplatek.“ „Kdyby zasáhl nějaký sociální pracovník… my jsme ty smlouvy chtěli vidět, ale někteří to podepsali, měli děti a strach, aby nepřišli o bydlení.“*

Příkladem je Klientka NNO ve věku 35-45 let se třemi dětmi bydlela v bytě na sídlišti. DnB měla 260 kč, změnou majitele přišla o smlouvu a tím i o doplatek na bydlení. Nějaký čas bydlela na azylovém domě a nyní je na ubytovně.

Problematické je, že někteří klienti přicházeli o DnB nejen změnou majitele a nenavazující smlouvou, ale i z důvodů krátkodobých smluv, které jsou na 1 nebo 3 měsíce.

Klientka důchodového věku (60-70 let) bydlela v bytě s partnerem. Měla uzavřené krátkodobé smlouvy. Následkem OOP přišla o doplatek na bydlení a nyní je na ubytovně.

Někteří klienti, kteří nedostali příspěvek na bydlení, jelikož majitelé neplatili zálohy na energie, nedostali ani doplatek na bydlení, figurující v tomto případě jako pojišťovací dávka, jelikož bydleli v bezdoplatkové zóně.

Jedním z argumentů zavedení OOP bylo **omezení tzv. ubytovacího byznysu**. Pravděpodobně mělo jít o zamezení zneužívání prostředků majiteli ubytoven a bytů, nicméně prakticky na to doplatili právě žadatelé o DnB. Jedním z největších dopadů zavedení OOP tak bylo skončení dvou ubytoven – **ubytovny sv. Alžběty** a **ubytovny Papilio**.

Podle několika respondentů postihlo ke konci roku 2018 zrušení ubytoven zhruba 70 osob. Odhadem se polovina těchto osob (cca 25-30) dostala vlivem ztráty bydlení na ulici. Problematické bylo, že se tak událo v zimních měsících, kdy jsou podmínky života na ulici nejtěžší. Zrušení ubytoven se to projevilo vznikem stanového městečka na tzv. **Solňáku**.

Jiný zástupce NNO vypověděl, že někteří jejich klienti z ubytoven Alžběty a Papilia zmizeli a stále neví, co se s nimi stalo.

„Po zavedení OOP začali klienti mizet, dodneška nevíme kam…, některý se začali znova objevovat na Solňáku. Tam jsme měli jeden čas hodně klientů a hodně klientů bylo i zavřených, ale hodně jich zmizelo a nevíme kam.“

Pracovník **Denního centra pro osoby bez přístřeší** upozorňoval na skutečnost, že hodně klientů zemřelo. To se bohužel ze statistik nedá vyčíst, jelikož jsou data za roky 2020 a 2021 zkreslena nadúmrtností způsobenou pandemií Covid-19. Což také mohlo způsobit vnímání pracovníků či přímo ovlivnit počet zemřelých klientů.

Graf č. 13 – Počet zemřelých v Chomutově

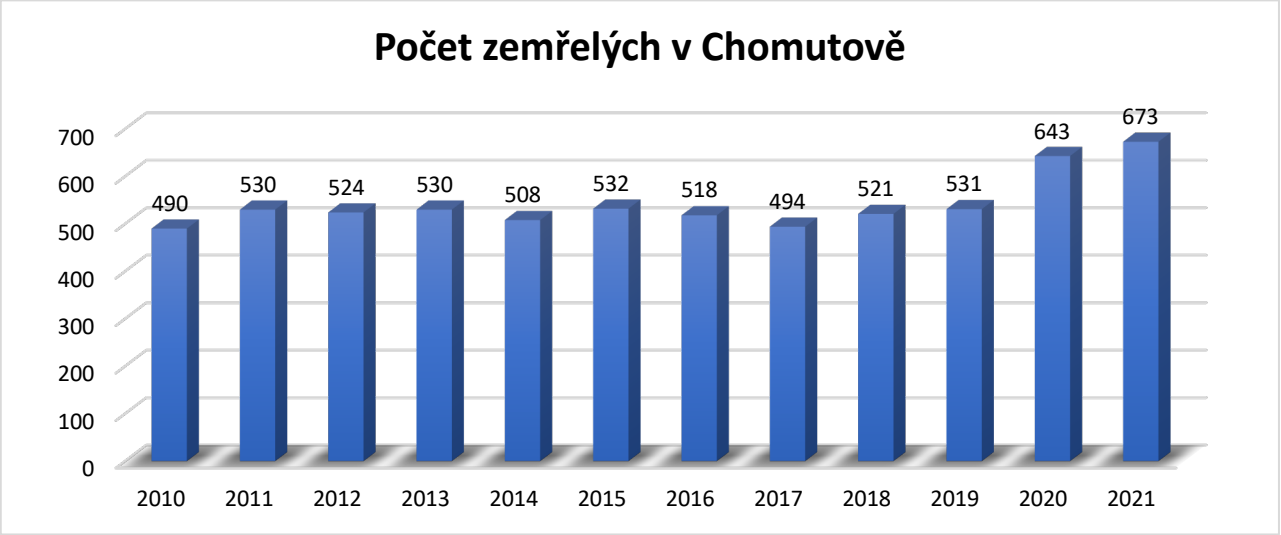

Zdroj dat – ČSÚ, zpracování vlastní

Toto **„zmizení“** můžeme vypozorovat ve statistikách počtu obyvatel mezi lety 2021 a 2022, kdy poklesl počet obyvatel o více než 2000. Podle údajů z ČSÚ se během roku 2021 odstěhovalo 1467 obyvatel, a přistěhovalo se 1298 obyvatel, což je pokles o 169 obyvatel. V témž roce (2021) zemřelo 673 obyvatel a narodilo se 470 dětí, což je o 203 obyvatel méně a celkový pokles je tedy 372 obyvatel za rok 2021. Ve statistikách je uváděn mezi lety 2021 a 2022 pokles o 2086 obyvatel. Pokud odečteme z tohoto čísla počty vykázaných přírůstků (2086-372), dostaneme se na číslo 1714. Toto číslo označuje počet lidí, kteří „zmizeli“ z Chomutova mezi lety 2021 a 2022 a není o tom záznam. Po přepočtu SLDB 2021 mohlo dojít k narovnání počtu lidí. Ale takovýto posun nenastal při předposledním SLBD v roce 2011. Mohlo dojít ke změně metodologie při sčítání SLBD, statistické chybě či se všichni obyvatelé nesečetli. Nebo mohlo dojít ke „zmizení“, při kterém se člověk ocitne na ulici, ztratí doklady a přemístí se do jiného města. Několik respondentů také zmiňovalo nástup klientů do výkonu trestu.

Graf č. 14 – Počet obyvatel v Chomutově

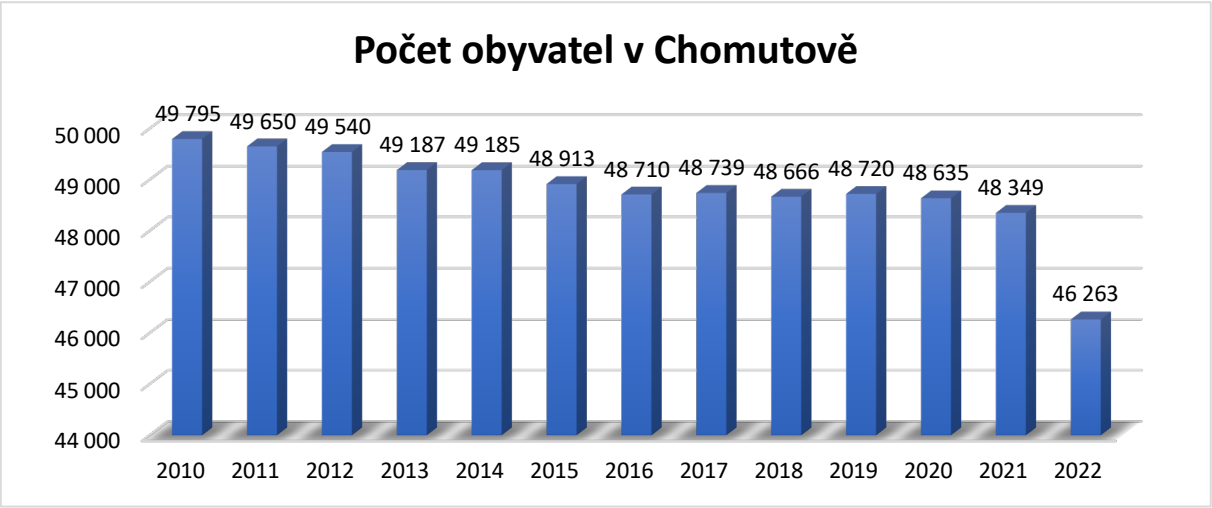

Zdroj dat – ČSÚ, zpracování vlastní

Z historické perspektivy a dle několika výpovědí zaznělo, že ve městě Chomutov „dříve“ tolik „bezdomovců“ nebylo. Podle jedné výpovědi například před 10 lety v byli v Chomutově přítomni asi tak 2 bezdomovci. Tvrdá data na tyto údaje neexistují. Nicméně zaměstnanci magistrátu provádějí v letních měsících depistáže osob bez přístřeší, podle jejich odhadů se pohybovalo v Chomutově za rok 2020 cca 60 osob bez přístřeší a za rok 2021 cca 70 osob bez přístřeší. Bylo konstatováno, že počet osob bez přístřeší a počet příbytků roste. Skutečnost, že starší data neexistují, naznačuje, že se dříve tento jev tolik nesledoval. Z výpovědí pracovníků NNO zaznívalo, že zrušení ubytoven mělo jednoznačně vliv na zvýšení počtu bezdomovců. Klienti z ubytoven se *„transformovali na jinou cílovou skupinu“* – osoby bez přístřeší.

Fotografie nově vzniklého místa, kde pobývají lidé bez přístřeší v Chomutově (únor 2022)

Zdroj – archiv autorky

Tyto příklady klientů, kteří se zrušením výše zmíněných ubytoven ocitli bez přístřeší, demonstrují tyto případy:

Klient, uživatel pervitinu, 20-30 let. Bydlel na Alžbětě, poté na Papiliu. Po zrušení ubytoven se ocitl na ulici, poté ve výkonu trestu a nyní je znovu na ulici (stany, squat). Těhotná partnerka, kopíruje příběh.

Žena, uživatelka pervitinu, 45-55 let plus partner, 4 dospělé děti (2 v současné době ve výkonu trestu, jedno na ulici). Bydleli rok na Alžbětě, rok na Papiliu, po zrušení ubytovny zkoušeli být v bytě, ale po měsíci jim byly zvednuty zálohy, proto se dostali na ulici (squat).

Muž 55-65 let, při rozhovoru byl pod vlivem. Zřejmě toluen, uživatel alkoholu. Bydlí spolu se dvěma dalšími kolegy v bývalých technických prostorách rozpadlé budovy. Žil na ulici, poté se dostal na ubytovnu Alžběta. Po zrušení ubytovny se ocitl zpět na ulici. Vlastní OP a je klientem Denního centra organizace K srdci klíč. Přijímá potravinovou pomoc.

Pro lidi bez přístřeší funguje **Denní centrum a noclehárna**, kterou provozuje organizace K srdci klíč. Noclehárna o kapacitě 10 lůžek funguje od roku 2016, v lednu 2020 přibyla noclehárna pro ženy o kapacitě 2 lůžek. Naplněnost noclehárny je 95-100 % od svého počátku, hlavně v posledních letech skoro 100 %. Noclehárna není anonymní, je potřeba předložit OP a nocleh stojí 50 Kč. Nízkoprahové

denní centrum funguje od 1. 1. 2020, bylo tedy otevřeno po dvou letech po zavedení OOP. Denně je v něm poskytována podpora asi 30 uživatelům.

Některým klientům se po nějaké době podařilo se z ulice dostat do ubytovny, azylového domu za pomocí NNO, ale i díky vedlejším ekonomickým příjmům. Primárně šlo také o klienty, kteří původně obývali ubytovnu Sv. Alžběty a Papilio:

Pár 22-32 let žil na Alžbětě, měli s sebou dítě, poté na ulici, dítě bylo odebrané, nyní bydlí v maringotce.

Muž 65-75 let bydlel na Alžbětě, kde platil 6,5 tisíce za pokoj. Po zrušení ubytovny šel na noclehárnu, kde je do současnosti. Problémem je pro klienta trávení volného času přes den, jelikož noclehárna se uzavírá v 7h ráno.

Žena 35-45 let, uživatelka pervitinu, invalidita 3. stupně (mentální komplikace), ale bez přiznaného důchodu. Zároveň matka 6 dětí v náhradní péči. Po zrušení ubytovny byla na ulici. Přítel se vrátil z výkonu trestu a nyní společně bydlí u příbuzných v bytě. Společně pracují v šedé zóně ekonomiky.

Žena 35-45 let žila s přítelem na ubytovně Alžběta, poté bydleli v bytě, ale po zvednutí záloh se dostali na ulici, kde žili cca 1 rok, nyní mimo Chomutov.

Žena 55-65 let bydlela na Papiliu, poté skončila bez přístřeší po několik let. Uživatelka alkoholu. Nyní bydlí na ubytovně.

Žena 48-58 let bydlela na Papiliu, poté skončila bez přístřeší. Dále se jí podařilo dostat se na ubytovnu a nyní bydlí v bytě. Má příjem z šedé ekonomiky.

3.3. Výskyt osob pod vlivem návykových látek

Ve vyhlášce OOP nebyl specifikován blíže vztah k výskytu osob pod vlivem návykových látek. Z šetření v terénu a také z rozhovorů s pracovníky neziskových organizací a sociálního odboru města Chomutova vyplynulo, že všechny **osoby bez přístřeší jsou uživatelé návykových látek**. Podle odborného odhadu pracovníků terénních programů pro závislé osoby je v Chomutově největší počet uživatelů alkoholu, následuje marihuana a posléze pervitin. K-centrum se nejvíce věnuje uživatelům pervitinu. Těžištěm práce v terénu je výměna materiálu a v poslední době i potravinová pomoc. Data o počtech výměn a počtu klientů existují, ale korelují s růstem a změnami počtů pracovních úvazků a časem stráveným pracovníky v terénu. Pro nedostatek konzistentních dat se nedá statisticky srovnat velikost drogové scény před zavedením OOP a po něm. Nicméně z výpovědí pracovníků vyplynulo, že se podle jejich odborného odhadu počet klientů výrazně nemění, ale **zvyšuje se objem výměn materiálu** a snižuje se počet kontaktů, jelikož vlivem covidové situace a vzhledem k policejním zásahům v minulém roce (2021) na výrobce pervitinu se uzavřela drogová scéna. „*Vznikají byty, kde se uživatelé koncentrují a vyměňují materiál i pro ostatní, ale my je neznáme, nechtějí s námi nic mít.*“ Dále se zvyšuje konzumace u osob, které se ocitly na ulici.

V zónách OOP probíhá odhadem 90 % výměn. **Podle pracovníků bylo pro klienty lepší, dokud bydleli na ubytovně, jelikož byli o trochu schopnější fungovat a měli zázemí, i když mnohdy v nevyhovujících hygienických standardech.** Nicméně ve chvíli, kdy se přesunuli na ulici a do squatů, mají větší problém vstávat, dodržovat hygienu, udržovat si čisté oblečení, „*nesnaží se ani o práci na černo*“ a zvýšila se jejich konzumace. Schopnější klienti si dokázali sehnat ubytování třeba u rodiny, ale většina skončila hůře, a to na ulici. Pracovníkům se jednoznačně zvýšil objem počtu klientů na ulici vlivem zrušení ubytoven. Další změna, kterou pracovníci pozorují, je zhoršení kvality drog. Následkem policejních zásahů zmizeli „kvalitní“ výrobci pervitinu, které nahradili nekvalitní výrobci, přičemž poptávka po návykových látkách se nesnížila. Nekvalitní substance začaly způsobovat zdravotní komplikace včetně psychóz. Někteří klienti proto začali experimentovat s jinými drogami (těkavé látky, heroin), které předtím nebyly v Chomutově dlouho zaznamenány.

Ke snížení počtu osob užívajících návykové látky by napomohla přítomnost odvykací léčebny, ale i zlepšení životní (bytové) situace chudých lidí. V literatuře a odborných kruzích se ne nadarmo pervitin nazývá jako „droga chudých“.

4. Závěr

Vliv OOP BZ v Chomutově

Prokazatelný vliv OOP BZ, který lze částečně vnímat jako pozitivní (z hlediska společenských dopadů není ovšem takové vnímání jednoznačné):

- zrušení dvou „nejhorších“ ubytoven v Chomutově - Lidé se primárně na tento typ ubytoven dostávají z nedostatku adekvátního – příp. sociálního bydlení. Proto tento typ ubytoven existuje. Pokud se obce chtějí tohoto typu objektu zbavit, existují jiné typy nástrojů, kterým by měla předcházet možnost náhradního či vhodného bydlení[20]. K tomuto účelu může posloužit již existující položka zákona § 33b, která ustanovuje, že úřad práce nevyplácí dávku, která není využívána k účelu bydlení – pokud tedy kvalita bydlení neodpovídá účelu dávky.
- snížení celkové migrace
- ušetření objemu peněz vyplacených na sociálních dávkách

Vliv OOP BZ, který pravděpodobně poukazuje dle statistických dat na prohloubení sociálního vyloučení:

- zvýšení počtu trestných činů v rámci celého Chomutova
- zvýšení počtu přestupků v zónách, kde platilo opatření OOP BZ
- zvýšení počtu lidí bez přístřeší
- zvýšení zadlužení sledované na počtu exekucí

Vliv OOP BZ, který prohlubuje sociální vyloučení z výpovědí pracovníků NNO a samotných osob, dotčených opatřením:

- zhoršení životní situace
- zvýšená konzumace návykových látek u osob, jež se ocitly bez přístřeší
- zvýšená migrace některých jednotlivců, kteří přišli o bydlení vlivem OOP
- zvýšená poptávka po potravinové pomoci
- zvýšení ekonomické aktivity v šedé zóně

Z výše doložených údajů je možné říci, že OOP BZ ve svém důsledku v Chomutově prohloubilo sociální vyloučení (osoby zchudly, přišly o bydlení) a přesunulo ho na jiné místo (např. ulice města Chomutova), kde se může dále kumulovat (zvýšení kriminality, užívání návykových látek apod.).

Jedná se zejména o **restriktivní nástroj**, který situaci se **sociálním vyloučením** v obcích neřeší a nepředchází mu, naopak jej **prohlubuje**. Zavedení OOP v Chomutově způsobilo úsporu státu ve výši cca 20 mil. ročně na DnB. Dále mělo za následek zrušení dvou ubytoven v Chomutově, kde jednoznačně probíhal obchod s chudobou. Na druhou stranu se na ulici ocitlo minimálně 25 osob (o kterých se prokazatelně ví). 400 – 800 osob přišlo o DnB a zhoršila se tak jejich životní situace. Na území města Chomutova se zvýšila kriminalita, počty přestupků a míra exekucí.

Na příkladu Chomutova lze konstatovat, že zavádění bezdoplatkových opatření a podobných nástrojů může krátkodobě ušetřit státní peníze (koneckonců jako jakékoliv jiné omezování dávkového systému), nicméně jde ve svém důsledku proti smyslu dávkového systému, jakožto prostředku, který předchází sociálně-patologickým jevům a s pomocí dalších nástrojů umožňuje opětovné začlenění do

[20] §§ 63 – 65a zákona, zejména § 64 odst. 1 písm. e) a § 64 odst. 2 písm. f) zákona

společnosti lidem, kteří se dostali do potíží. K úspoře peněz v dlouhodobém horizontu stejně nedochází, jelikož důsledky sociálního propadu zaplatí stát, obec a samotní občané při řešení vzniklých problémů.

Bezdoplatkové zóny měly být nástrojem boje s obchodníky s chudobou. Aby však byly nástrojem pozitivní změny, bylo by třeba je využívat určitým způsobem – nezahrnovat do území plošně adresy s různými vlastníky a nájemníky, ale zacílit skutečně na objekty, které jsou využívané pro **„dávkový byznys“** a jejichž vlastníci se s obcí odmítají uspokojivě dohodnout. A dále ve vyhlášce chybělo řešení, kam nájemníky přesunout. Následkem čehož dotčené osoby končili na ulici, v azylových domech, noclehárnách apod.

Po rozhodnutí ústavního soudu již OOP takto využít nelze, ale jak již bylo uvedeno, lze obdobně využít jiných existujících nástrojů[21], je k tomu však třeba koordinace obcí a úřadů práce, v lepších případech pak koordinace obce a soukromých pronajímatelů. Zároveň je třeba mít pro všechny obyvatele z těchto objektů nějaké řešení, ideálně v podobě městských bytů. Jedině tak je možné předejít sociálnímu propadu obyvatel a zároveň zamezit příchodu dalších sociálně vyloučených na problémovou adresu.

Jako nástroj pro řešení problémů v sociální oblasti a oblasti bezpečnosti se bezdoplatkové zóny v této podobě neosvědčily vůbec.

21

Přílohy

Vymezení přestupků proti veřejnému pořádku a sousedskému soužití podle zákona č. 251/2016 Sb.

§ 5
Přestupky proti veřejnému pořádku

(1) Fyzická osoba se dopustí přestupku tím, že
a) neuposlechne výzvy úřední osoby při výkonu její pravomoci,
b) zneváží postavení úřední osoby při výkonu její pravomoci,
c) maří vykázání ze společného obydlí provedené podle zákona o Policii České republiky nebo rozhodnutí soudu o předběžném opatření ve věci ochrany proti domácímu násilí podle zákona o zvláštních řízeních soudních,
d) poruší noční klid,
e) vzbudí veřejné pohoršení,
f) znečistí veřejné prostranství, veřejně přístupný objekt nebo veřejně prospěšné zařízení anebo zanedbá povinnost úklidu veřejného prostranství,
g) poškodí nebo neoprávněně zabere veřejné prostranství, veřejně přístupný objekt nebo veřejně prospěšné zařízení, jde-li o případy, které nelze postihnout podle jiných zákonů,
h) úmyslně zničí, poškodí, znečistí nebo neoprávněně odstraní, zamění, pozmění, zakryje nebo přemístí turistickou značku nebo jiné orientační označení,
i) poruší podmínky uložené na ochranu veřejného pořádku při konání sportovních, kulturních, pietních a jiných společenských akcí anebo v místech určených k rekreaci, turistice nebo pohřbívání,
j) cestou na organizované sportovní utkání, v místě takového utkání nebo cestou zpět z takového utkání má obličej zakrytý způsobem ztěžujícím nebo znemožňujícím její identifikaci, nebo
k) vnese na organizované sportovní utkání pyrotechnický výrobek nebo v místě takového utkání, cestou na takové utkání anebo cestou zpět z takového utkání pyrotechnický výrobek použije.

(2) Právnická nebo podnikající fyzická osoba se dopustí přestupku tím, že
a) poruší noční klid,
b) znečistí veřejné prostranství, veřejně přístupný objekt nebo veřejně prospěšné zařízení anebo zanedbá povinnost úklidu veřejného prostranství,
c) poškodí nebo neoprávněně zabere veřejné prostranství, veřejně přístupný objekt nebo veřejně prospěšné zařízení, jde-li o případy, které nelze postihnout podle jiných zákonů,
d) zničí, poškodí, znečistí nebo neoprávněně odstraní, zamění, pozmění, zakryje nebo přemístí turistickou značku nebo jiné orientační označení, nebo
e) poruší podmínky uložené na ochranu veřejného pořádku při konání sportovních, kulturních, pietních a jiných společenských akcí anebo v místech určených k rekreaci, turistice nebo pohřbívání.

(3) Za přestupek lze uložit pokutu
a) do 5000 Kč, jde-li o přestupek podle odstavce 1 písm. h) nebo odstavce 2 písm. d),
b) do 10000 Kč, jde-li o přestupek podle odstavce 1 písm. a), b), d), e), i) nebo j) anebo odstavce 2 písm. a) nebo e),
c) do 20000 Kč, jde-li o přestupek podle odstavce 1 písm. c) nebo f) anebo odstavce 2 písm. b),
d) do 50000 Kč, jde-li o přestupek podle odstavce 1 písm. g) nebo odstavce 2 písm. c), nebo

e) od 10000 Kč do 50000 Kč, jde-li o přestupek podle odstavce 1 písm. k).

(4) Je-li přestupek podle odstavce 1 nebo 2, s výjimkou přestupků podle odstavce 1 písm. h) a odstavce 2 písm. d), spáchán opakovaně po nabytí právní moci rozhodnutí o přestupku podle stejného odstavce, uloží se pokuta
a) do 15000 Kč, jde-li o přestupek podle odstavce 1 písm. a), b), d), e), i) nebo j) anebo odstavce 2 písm. a) nebo e),
b) do 30000 Kč, jde-li o přestupek podle odstavce 1 písm. c) nebo f) anebo odstavce 2 písm. b),
c) do 75000 Kč, jde-li o přestupek podle odstavce 1 písm. g) nebo odstavce 2 písm. c), nebo
d) od 10000 Kč do 100000 Kč, jde-li o přestupek podle odstavce 1 písm. k).

(5) Za přestupek podle odstavce 1 lze uložit omezující opatření.

(6) Pokus přestupku podle odstavce 1 písm. k) je trestný.

(7) Dobou nočního klidu se rozumí doba od dvacáté druhé do šesté hodiny. Obec může obecně závaznou vyhláškou stanovit výjimečné případy, zejména slavnosti nebo obdobné společenské nebo rodinné akce, při nichž je doba nočního klidu vymezena dobou kratší nebo při nichž nemusí být doba nočního klidu dodržována.

§ 7
Přestupky proti občanskému soužití

(1) Fyzická osoba se dopustí přestupku tím, že
a) jinému ublíží na cti tím, že ho zesměšní nebo ho jiným způsobem hrubě urazí,
b) jinému ublíží na zdraví, nebo
c) úmyslně naruší občanské soužití tak, že
1. jinému vyhrožuje újmou na zdraví,
2. jiného nepravdivě obviní z přestupku,
3. se vůči jinému dopustí schválnosti, nebo
4. se vůči jinému dopustí jiného hrubého jednání.

(2) Právnická osoba se dopustí přestupku tím, že
a) jinému ublíží na cti tím, že ho zesměšní nebo ho jiným způsobem hrubě urazí,
b) naruší občanské soužití tak, že
1. jiného nepravdivě obviní z přestupku,
2. se vůči jinému dopustí schválnosti, nebo
3. se vůči jinému dopustí jiného hrubého jednání.

(3) Fyzická, právnická nebo podnikající fyzická osoba se dopustí přestupku tím, že
a) omezuje nebo znemožňuje příslušníku národnostní menšiny výkon práv příslušníků národnostních menšin, nebo
b) způsobí jinému újmu pro jeho příslušnost k národnostní menšině nebo pro jeho etnický původ, pro jeho rasu, barvu pleti, pohlaví, sexuální orientaci, jazyk, víru nebo náboženství, věk, zdravotní postižení, pro jeho politické nebo jiné smýšlení, členství nebo činnost v politických stranách nebo politických hnutích, odborových organizacích nebo jiných sdruženích, pro jeho sociální původ, majetek, rod, zdravotní stav anebo pro jeho rodinný stav.

(4) Za přestupek lze uložit pokutu do
a) 10000 Kč, jde-li o přestupek podle odstavce 1 písm. a) nebo odstavce 2 písm. a), nebo

b) 20000 Kč, jde-li o přestupek podle odstavce 1 písm. b) nebo c), odstavce 2 písm. b) nebo odstavce 3.

(5) Je-li přestupek podle odstavců 1 až 3 spáchán opakovaně po nabytí právní moci rozhodnutí o přestupku podle stejného odstavce, uloží se pokuta do
a) 15000 Kč, jde-li o přestupek podle odstavce 1 písm. a) nebo odstavce 2 písm. a), nebo
b) 30000 Kč, jde-li o přestupek podle odstavce 1 písm. b) nebo c), odstavce 2 písm. b) nebo odstavce 3.

(6) Za přestupek podle odstavce 1 lze uložit omezující opatření. Dopustí-li se přestupku podle odstavce 3 fyzická osoba, lze jí uložit omezující opatření.

(7) Řízení o přestupku podle odstavce 1 písm. b) nebo c) spáchaném mezi osobami blízkými anebo o přestupku podle odstavce 1 písm. a) nebo odstavce 2 písm. a) lze zahájit a v již zahájeném řízení pokračovat pouze se souhlasem osoby přímo postižené spácháním přestupku.

(8) Při projednávání přestupku podle odstavce 1 písm. a) nebo odstavce 2 písm. a) se správní orgán pokusí obviněného a osobu, jíž bylo ublíženo na cti, usmířit. Dojde-li k usmíření, správní orgán řízení zastaví usnesením, proti kterému se nelze odvolat.

Čj.: MMCH/42216/2018/KT
Oprávněná úřední osoba: Ing. Robert Plechatý
Tel.: 474 637 240
E-mail: tajemnik@chomutov-mesto.cz
Datum: 5. 6. 2018

VEŘEJNÁ VYHLÁŠKA

Magistrát města Chomutova, jako příslušný správní orgán podle ustanovení § 33d odst. 1 zákona č. 111/2006 Sb., o pomoci v hmotné nouzi, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „Zákon o hmotné nouzi"), vydává v souladu s ustanovením §171 a násl. zákona č. 500/2000 Sb., správní řád, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „Správní řád"), ve spojení s §33d zákona o hmotné nouzi, toto

OPATŘENÍ OBECNÉ POVAHY:

Oblast č. 1: lokalita sídliště Březenecká – tvořená ulicemi Březenecká, Stavbařská, Kundratická, Dřínovská, Holešická, Kyjická, 17. listopadu a Hutnická

Oblast č. 2: lokalita sídliště Kamenná – tvořená ulicemi Kamenná, Kamenný vrch a Školní pěšina

Oblast č. 3: lokalita sídliště Zahradní – tvořená ulicemi Zahradní, Výletní, Jasmínová, Růžová, Pod Břízami, Skalková a Borová

Oblast č. 4: lokalita sídliště Písečná – tvořená ulicemi Písečná a Jirkovská

Oblast č. 5: lokalita střed města – tvořená ulicemi a částmi ulic v oblasti ohraničené silnicí I/13 a ulicemi Lipská, Palackého, Pražská, Ctiborova, Dukelská, Vinohradská, Puškinova kolem domu Sv. Alžběty, Tovární, Alfonse Muchy, Vinohradská a Čelakovského, včetně domů po obou stranách všech těchto hraničních ulic v příslušném úseku. (lokalita střed města je graficky znázorněna v příloze tohoto opatření obecné povahy)

se vyhlašují oblastmi se zvýšeným výskytem sociálně nežádoucích jevů.

Odůvodnění:

Správnímu orgánu byla dne 26.3.2018 doručena písemná žádost statutárního města Chomutova, IČ: 00261891, se sídlem v Chomutově, Zborovská 4602 (dále jen „žadatel") o vydání opatření obecné povahy, jímž by se, dle ustanovení §33d zákona o hmotné nouzi, vymezily oblasti se zvýšeným výskytem sociálně nežádoucích jevů.

Podle ustanovení § 33d zákona o hmotné nouzi může obec, na jejímž území se nacházejí místa s vyšším výskytem sociálně nežádoucích jevů, požádat příslušný pověřený obecní úřad, v jehož obvodu se tato místa nacházejí, o vydání opatření obecné povahy, jímž se vyhlašují oblasti se zvýšeným výskytem sociálně nežádoucích jevů. Z žádosti musí být zřejmé, o jaká konkrétní místa se jedná a musí obsahovat odůvodnění, v čem je žadatelem spatřován zvýšený výskyt sociálně nežádoucích jevů. Za sociálně nežádoucí jevy je považováno porušování veřejného pořádku, nepříznivé vlivy působící na děti a výskyt osob pod vlivem návykových látek.

Z žádosti žadatele je zřejmé, že zvýšený výskyt sociálně nežádoucích jevů žadatel spatřuje zejména v porušování veřejného pořádku a ve zvýšené míře nepříznivých vlivů působících na děti, což doložil statistikami přestupků řešených městskou policií Chomutov a dále statistikami orgánu sociálně-právní ochrany dětí vztahujícími se k počtu rodin pravidelně řešených z důvodu nepříznivých vlivů působících na děti.

Z Bezpečnostní analýzy Ústeckého kraje bylo žadatelem zjištěno, že město Chomutov se v rámci indexu celkové trestné činnosti z okresu Chomutov pohybuje trvale na 2. místě, z toho příkladem u násilné a mravnostní pak na 3. místě.
(Zdroj: Bezpečnostní analýza Ústeckého kraje)

Analýza sociálně vyloučených lokalit v ČR z roku 2015 definuje v Chomutově 7 sociálně vyloučených lokalit, resp. lokalit s ohrožením sociálního vyloučení, z nichž největší představují sídlištní aglomerace Březenecká, Kamenná, Zahradní a Písečná. Tato sídliště se také vyznačují značně zvýšeným množstvím páchaných deliktů a vysokou koncentrací rodin, ve kterých dochází k některé z forem zanedbávání dětí. K výskytu sociálně nežádoucích jevů dochází ve zvýšené míře i ve středu města a v ulicích Tovární, Pražská a Puškinova, kde se nachází ubytovny využívané zejména sociálně slabými obyvateli. Na základě statistik Městské policie Chomutov a orgánu sociálně právní ochrany dětí MMCH byly tyto jevy žadatelem zmapovány a byla vytyčena ucelená lokalita střed města, která obsahuje nejproblematičtější oblasti.

Z podkladů a statistiky Městské police Chomutov vyplývá, že v období roku 2017 řešila Městská policie v Chomutově 1655 přestupků podle zák. č. 200/1991 Sb., o přestupcích (účinný do 30.6.2017)[1] a zák. č. 251/2016 Sb., o některých přestupcích (účinný od 1.7.2017)[2], které se vztahovaly k veřejnému pořádku. Z toho v lokalitě sídliště Březenecká 185 přestupků (tj. 11,18 %), sídliště Kamenná 154 přestupků (tj. 9,31 %), sídliště Zahradní 153 přestupků (tj. 9,24 %), sídliště Písečná 149 přestupků (tj. 9,0 %) a v lokalitě střed města 419 přestupků (tj. 25,32 %). **Celkový podíl**

řešených přestupků v uvedených lokalitách tedy činil 64,05 % z celkového množství přestupků řešených Městskou policií Chomutov v celém katastrálním území města.

---

[1] § 46 - ostatní přestupky proti pořádku ve státní správě a přestupky proti pořádku v územní samosprávě, § 47 – přestupky proti veřejnému pořádku, § 49 přestupky proti občanskému soužití, § 50 přestupky proti majetku

[2] § 4 - Přestupky proti pořádku ve státní správě a přestupky proti pořádku v územní samosprávě, § 5 - přestupky proti veřejnému pořádku, § 7 - přestupky proti občanskému soužití, § 8 - přestupky proti majetku

Monitorováním protiprávního jednání asistenty prevence kriminality v rámci preventivní pochůzkové činnosti bylo v uvedených lokalitách zjištěno potenciální **přestupkové jednání ve více než 3 tisících případů**.

Oddělení terénní sociální práce MMCH má dle sdělení žadatele z uvedených lokalit poznatky o častém rušení nočního klidu, distribuci drog, nadužívání alkoholu, záškoláctví, vandalismu, problémech s hygienou (močení a odpad na chodbách bytových domů, štěnice), apod.

Ze zprávy orgánu sociálně právní ochrany dětí MMCH vyplývá, že v Chomutově je sledováno pro nedostatečnou péči o děti, týrání, zanedbávání, záškoláctví či trestnou činnost mladistvých celkem 194 rodin, z toho v lokalitě sídliště Březenecká 42 rodin (tj. 21,65 %), sídliště Kamenná 31 rodin (tj. 15,98 %), sídliště Zahradní 33 rodin (tj. 17,01 %), sídliště Písečná 27 rodin (tj. 13,92 %) a v lokalitě střed města 24 rodin (tj. 12,37 %). **Celkový podíl problematických rodin v uvedených lokalitách tedy činí 80,93 % z celkového množství rodin sledovaných OSPOD v celém katastrálním území města**. Typickými problémy jsou nedostatečná péče rodičů o děti - zajištění základních potřeb při péči o děti (potraviny, absence preventivních prohlídek dětí u pediatrů, nedostatečná hygiena, základní vybavení domácnosti), zajištění řádné povinné školní docházky, zadlužení rodiny, podezření na týrání, zneužívání nebo zanedbávání dětí a problematika domácího násilí, trestná činnost nezletilých a mladistvých, výchovné problémy dětí doma, venku a ve škole, zneužívání návykových látek nezletilými i rodiči.

Od vydání opatření obecné povahy Statutární město Chomutov očekává zamezení zneužívání prostředků sociální podpory, konkrétně doplatku na bydlení, omezení tzv. ubytovacího byznysu, stabilizaci sociální situace, omezení negativních jevů a zlepšení mezilidských vztahů v definovaných lokalitách.

Z výše uvedených důvodů Statutární město Chomutov navrhlo vydání opatření obecné povahy ve výše uvedených lokalitách. Podání žádosti o vydání opatření obecné povahy bylo schváleno usnesením rady statutárního města Chomutova č. 738/17 ze dne 4. 12. 2017.

Správní orgán shledal, že žádost obsahuje veškeré povinné náležitosti, zejména dostatečnou identifikaci míst se zvýšeným výskytem sociálně nežádoucích jevů a podrobné odůvodnění, a proto na základě žádosti připravil návrh opatření obecné povahy. Protože má být opatření obecné povahy vydáno jak z důvodu zvýšeného výskytu narušování veřejného pořádku, tak z důvodu zvýšeného výskytu nepříznivých vlivů působících na děti, správní orgán jej projednal s Policií České republiky i s obecním úřadem obce s rozšířenou působností jako orgánem sociálně-právní ochrany dětí. Žádný z těchto orgánů neměl proti vydání opatření obecné povahy připomínky ani námitky.

Správní orgán následně návrh opatření obecné povahy doručil veřejnou vyhláškou dne 4. 5. 2018 a vyzval dotčené osoby k podání připomínek a vlastníky nemovitostí, které se nacházejí v oblastech uvedených v návrhu, k podání námitek. Ve stanovené lhůtě 30 dnů, tedy do 4. 6. 2018, nebyly žádné připomínky ani námitky doručeny.

Protože správní orgán na základě vlastního posouzení, s přihlédnutím k výsledkům projednání s dotčenými orgány a doručeným připomínkám a námitkám neshledal, že se v místech uvedených v návrhu opatření obecné povahy ve zvýšené míře sociálně nežádoucí jevy nevyskytují, vydává toto opatření obecné povahy. Opatření obecné povahy nabyde účinnosti 15. dnem po dni jeho vyvěšení formou veřejné vyhlášky na úřední desce.

Poučení:
Proti opatření obecné povahy nelze podat opravný prostředek.

V Chomutově dne 5. 6. 2018

.....
Ing. Robert Plechatý
tajemník Magistrátu města Chomutova

Příloha: grafické znázornění lokality střed města

Spolufinancováno z Operačního programu Zaměstnanost,
Agentura pro sociální začleňování jako inovační aktér politiky sociálního začleňování,
reg. č. CZ.03.3.X/0.0/0.0/15_018/0006191